

Lagrådsremiss

Några körkortsfrågor

Regeringen överlämnar denna remiss till Lagrådet.

Stockholm den 23 augusti 2012

Catharina Elmsäter-Svärd

Lennart Renbjer
(Näringsdepartementet)

Lagrådsremissens huvudsakliga innehåll

I lagrådsremissen föreslås vissa ändringar i körkortslagen (1998:488), lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner och lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen. Förslagen är huvudsakligen föranledda av att det redan innan lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen träder i kraft har framkommit skäl att göra vissa kompletteringar av och ändringar i de uppräknade författningarna.

De viktigaste förslagen kompletterar eller justerar regler om när körkort med högre behörigheter (C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE) ska förnyas för att se till att körkortshavarens medicinska lämplighet att köra fordon som kräver dessa behörigheter blir föremål för regelbunden kontroll. Bland annat föreslås bestämmelser om hur kontinuiteten i sådana kontroller ska säkerställas när körkort utfärdas efter återkallelse i vissa fall. Det föreslås vidare ändringar av definitionerna av lätt och tung motorcykel samt lätt släpfordon i lagen om vägtrafikdefinitioner så att definitionerna även fortsättningsvis kan användas i körkortslagen. Det föreslås även bl.a. en ändring i övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen i fråga om när förnyelse vart femte år av körkort med högre behörigheter ska börja tillämpas för körkort som utfärdats före den 19 januari 2013. Vidare föreslås två nya övergångsbestämmelser till denna lag gällande dels omfattningen av behörighet A1 som förvärvats före den 19 januari 2013, dels konvertering av lastbils- och busskörkort med inskränkt behörighet (gemenskapskod 74–77) till körkort med behörighet C1, D1, C1E respektive D1E. En möjlighet för den vars körkortsinnehav är förenat med villkor om alkohol att efter särskilt medgivande köra vissa fordon utan att dessa

är utrustade med alkolås föreslås införas. Det föreslås också vissa ändringar av huvudsakligen redaktionell karaktär.

Samtliga författningsförslag föreslås träda i kraft den 19 januari 2013.

Innehållsförteckning

1	Beslut	5
2	Lagtext	6
2.1	Förslag till lag om ändring i körkortslagen (1998:488)	6
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner	9
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488)	11
3	Ärendet och dess beredning	19
4	Bakgrund samt gällande och kommande reglering	19
4.1	Bakgrund	19
4.2	Gällande och kommande reglering	21
4.2.1	Prövning av den medicinska lämpligheten för körkortshavare med högre behörigheter	21
4.2.2	Det permanenta systemet med villkor om alkolås	22
5	Ändringar i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner	24
5.1	Ändrade definitioner av motorcyklar och lätt släpfordon i lagen om vägtrafikdefinitioner	24
5.1.1	Motorcyklar	24
5.1.2	Lätt släpfordon	26
6	Ändringar i körkortslagen (1998:488)	27
6.1	Vissa fall av utfärdande av körkort efter återkallelse	27
6.1.1	Utfärdande enligt huvudregeln	27
6.1.2	Utfärdande och förnyelse efter återkallelse av körkort med högre behörigheter	28
6.1.3	Förnyelse av körkort som lämnats i utbyte mot eller ersatt ett EES-körkort med högre behörigheter	30
6.2	Innehav av körkort med villkor om alkolås	31
6.3	Redaktionella ändringar av körkortsbehörigheter	32
6.4	Ändrade övergångsbestämmelser till lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen	34
6.4.1	Femårsförnyelse av äldre körkort	34
6.4.2	Behörighet A1 som förvärvats före den 19 januari 2013	35
6.4.3	Körkort med gemenskapskoder	36
6.5	Övriga frågor	37
6.5.1	Ersättande av utländskt körkort	37
6.5.2	Körning utan alkolås inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde	37
6.5.3	Provning och godkännande av en viss typ av alkolås	39

7	Ikraftträdande	40
8	Konsekvenser	40
8.1	Allmänt	40
8.2	Vissa fall av körkortsutfärdande efter återkallelse och slopad femårsförnyelse vid körkortsinnehav med villkor om alkolås	41
8.3	Ändrad övergångsregel om femårsförnyelse	41
8.4	Körning utan alkolås inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde	42
8.5	Provning och godkännande av en viss typ av alkolås	42
8.6	Övriga förslag	43
9	Författningskommentar	44
9.1	Förslaget till lag om ändring i körkortslagen (1998:488)	44
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner	46
9.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488)	47
Bilaga 1	Sammanfattning av promemorian Några körkortsfrågor (N2012/2177/TE)	50
Bilaga 2	Lagförslagen i promemorian Några körkortsfrågor (N2012/2177/TE)	51
Bilaga 3	Sammanfattning av Transportstyrelsens framställan om ändring i körkortslagen (1998:488) och körkortsförordningen (1998:980) – i nu aktuella delar (TSV 2012-1292)	65
Bilaga 4	Lagförslaget i Transportstyrelsens framställan om ändring i körkortslagen (1998:488) och körkortsförordningen (1998:980) – i nu aktuella delar (TSV 2012-1292)	67
Bilaga 5	Förteckning över remissinstanser avseende promemorian ”Några körkortsfrågor” samt Transportstyrelsens framställan om vissa ändringar i körkortslagen (1998:488) och körkortsförordningen (1998:980)	69

1 Beslut

Regeringen har beslutat att inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i körkortslagen (1998:488),
2. lag om ändring i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner,
3. lag om ändring i lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488).

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i körkortslagen (1998:488)

Häri genom föreskrivs i fråga om körkortslagen (1998:488) dels att rubriken närmast efter 3 kap. 7 a § ska utgå, dels att 2 kap. 11 §, 5 kap. 14 och 26 §§ och 6 kap. 8 § ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas två nya paragrafer, 3 kap. 14 b och 14 c §§, av följande lydelse samt närmast före 5 kap. 25 a § en ny rubrik som ska lyda ”Kontroll av alkoholås”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

11 §¹

Inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde får den som har ett körkort med behörigheten B köra personbil oavsett totalvikt samt lastbil och buss, med eller utan släpfordon men utan last eller passagerare.

Om ett särskilt medgivande lämnats får den som har fått ett körkort med behörigheten B återkallat, med de begränsningar som anges i första stycket, köra fordon som anges där samt mopeder. Ett medgivande får lämnas för högst tre år.

Den som har fått ett körkort med behörigheten B återkallat får efter särskilt medgivande köra fordon som anges i första stycket samt moped. Vid sådant medgivande gäller de begränsningar som anges i första stycket. Ett medgivande får lämnas för högst tre år.

Den vars innehav av körkort med behörigheten B är förenat med villkor om alkoholås får efter särskilt medgivande köra fordon som anges i första stycket samt moped även om fordonet inte är utrustat med godkänt alkoholås. Vid sådant medgivande gäller de begränsningar som anges i första stycket. Ett medgivande får lämnas för högst tre år.

3 kap.

14 b §

Trots 3 kap. 14 § andra stycket ska ett körkort med behörigheten C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE som har utfärdats efter åter-

¹ Senaste lydelse 2009:189.

kallelse enligt 5 kap. 14 § andra stycket förnyas första gången vid utgången av den giltighetstid som angavs på det återkallade körkortet, om utfärdandet skedde före utgången av denna giltighetstid. Körkortet ska därefter förnyas vart femte år.

Trots 3 kap. 14 § andra stycket ska ett körkort med behörigheten C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE som har lämnats i utbyte mot eller ersatt ett körkort som har utfärdats i en stat inom EES förnyas första gången vid utgången av den giltighetstid som angavs på ursprungskörkortet, om utbytet eller ersättningen skedde före utgången av denna giltighetstid. Körkortet ska därefter förnyas vart femte år.

Vid förnyelse enligt denna paragraf tillämpas 12 § och 14 a § första stycket.

14 c §

Förnyelse enligt 14 § andra stycket eller 14 b § andra stycket ska inte ske om innehavet av körkortet är förenat med villkor om alkoholås.

5 kap.

14 §²

Efter återkallelse får nytt körkort utfärdas endast om sökanden har körkortstillstånd, har avlagt godkänt förarprov och även i övrigt uppfyller kraven i 3 kap. 1 § om inte annat sägs i andra stycket, 15 eller 15 a §.

Har tiden för körkortets ogiltighet efter återkallelse med stöd av 3 § 2–4 bestämts till högst ett år får nytt körkort utan ytterligare prövning utfärdas efter ansökan. *Har*

Efter återkallelse får nytt körkort utfärdas endast om sökanden har körkortstillstånd, har avlagt godkänt förarprov och även i övrigt uppfyller kraven i 3 kap. 1 § *eller, i fråga om ålderskravet, 3 kap. 1 a §* om inte annat sägs i andra stycket, *tredje stycket*, 15 eller 15 a §.

Har tiden för körkortets ogiltighet efter återkallelse med stöd av 3 § 2, 3 *eller 4* bestämts till högst ett år får nytt körkort utan ytterligare prövning utfärdas efter ansökan.

² Senaste lydelse 2010:1914.

tiden för körkortets ogiltighet efter återkallelse med stöd av 3 § 1, 5–6 bestämts till högst ett år, eller om körkortet återkallats med stöd av 3 § 7–8, får nytt körkort utfärdas efter ansökan om sökanden har körkortstillstånd.

Om körkortet omfattade någon av behörigheterna C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE och utfärdandet sker vid eller efter utgången av den giltighetstid som angavs på det återkallade körkortet, får det nya körkortet ges sådan behörighet endast om den sökande i samband med ansökan har visat att de medicinska kraven för att ha behörigheten är uppfyllda.

Om tiden för körkortets ogiltighet efter återkallelse med stöd av 3 § 1, 5 eller 6 har bestämts till högst ett år, eller om körkortet har återkallats med stöd av 3 § 7 eller 8, får nytt körkort utfärdas efter ansökan om sökanden har körkortstillstånd.

26 §³

Innan en viss typ av alkoholås får användas ska den genomgå teknisk prövning. Den tekniska prövningen får utföras endast av godkända provorgan. Provorgan ska godkännas genom ackreditering enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 och lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll eller motsvarande förfarande.

Innan en viss typ av alkoholås får godkännas ska den genomgå teknisk provning. Den tekniska provningen får utföras endast av godkända provorgan. Provorgan ska godkännas genom ackreditering enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 och lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll eller motsvarande förfarande.

6 kap.

8 §

Vid beslut om utbyte av ett utländskt körkort gäller bestämmelserna i 3 kap. 10 §.

Vid beslut om utbyte eller ersättande av ett utländskt körkort tillämpas 3 kap. 10 §.

Denna lag träder i kraft den 19 januari 2013.

³ Senaste lydelse 2011:804.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 §¹

Beteckning	Betydelse
Lätt lastbil	En lastbil med en totalvikt av högst 3,5 ton.
Lätt motorcykel	1. En motorcykel <i>som drivs av förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter och en nettoeffekt av högst 11 kilowatt.</i> 2. En motorcykel <i>med annan motor än förbränningsmotor som har en nettoeffekt av högst 11 kilowatt.</i>
Lätt släpfordon	1. Ett släpfordon med en totalvikt av högst 750 kilogram. 2. Ett släpfordon med en totalvikt över 750 kilogram under förutsättning <i>att denna inte överstiger dragfordonets tjänstevikt och att dragfordonets och släpfordonets sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.</i>
Lätt terrängvagn	En terrängvagn vars tjänstevikt är högst 2 ton.
Tung lastbil	En lastbil med en totalvikt över 3,5 ton.
Tung motorcykel	<i>En motorcykel vars motor har en slagvolym som överstiger 125 kubikcentimeter eller en nettoeffekt som överstiger 11 kilowatt.</i>
Tung terrängvagn	En terrängvagn med en tjänstevikt över 2 ton.
Tungt släpfordon	Ett annat släpfordon än ett lätt släpfordon.

¹ Senaste lydelse 2011:913.

Föreslagen lydelse

2 §

Beteckning	Betydelse
Lätt lastbil	En lastbil med en totalvikt av högst 3,5 ton.
Lätt motorcykel	1. En motorcykel på två eller fyra hjul <i>a) som drivs av förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram,</i> <i>b) med annan motor än förbränningsmotor som har en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram.</i> 2. En motorcykel på tre hjul med en nettoeffekt av högst 15 kilowatt.
Lätt släpfordon	1. Ett släpfordon med en totalvikt av högst 750 kilogram. 2. Ett släpfordon med en totalvikt över 750 kilogram under förutsättning att dragfordonets och släpfordonets sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.
Lätt terrängvagn	En terrängvagn vars tjänstevikt är högst 2 ton.
Tung lastbil	En lastbil med en totalvikt över 3,5 ton.
Tung motorcykel	1. En motorcykel på två eller fyra hjul vars motor har en slagvolym som överstiger 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt som överstiger 11 kilowatt eller ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som överstiger 0,1 kilowatt/kilogram. 2. En motorcykel på tre hjul med en nettoeffekt som överstiger 15 kilowatt.
Tung terrängvagn	En terrängvagn med en tjänstevikt över 2 ton.
Tungt släpfordon	Ett annat släpfordon än ett lätt släpfordon.

Denna lag träder i kraft den 19 januari 2013.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488)

Härigenom föreskrivs i fråga om körkortslagen (1998:488)

dels att 6 kap. 7 b § i dess lydelse enligt lagen (2011:1580) om ändring i nämnda lag ska utgå,

dels att 2 kap. 5 och 6 §§, 4 kap. 2 §, 6 kap. 7 §, 7 kap. 2 § samt 8 kap. 1 § i stället för deras lydelse enligt lagen (2011:1580) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,

dels att punkterna 3–5 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,

dels att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i nämnda lag ska införas tre nya punkter, 6–8, av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2011:1580

2 kap.

5 §¹

Körkortsbehörighet enligt 1 § anges i körkort med följande beteckningar.

Beteckning	Körkortsbehörighet
AM	moped klass I
A1	<i>1. tvåhjulig motorcykel</i> <i>a) som drivs av förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter och en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram, eller</i> <i>b) med annan motor än förbränningsmotor som har en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram.</i> <i>2. trehjulig motorcykel med en nettoeffekt av högst 15 kilowatt.</i>
A2	<i>1. tvåhjulig motorcykel som har en nettoeffekt av högst 35 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,2 kilowatt/kilogram och som, om fordonets originalutförande har ändrats, har sitt ursprung i ett fordon med högst den dubbla effekten.</i> <i>2. trehjulig motorcykel som omfattas av behörighet A1.</i>

¹ Senaste lydelse 2009:189.

- A två- och trehjulig motorcykel oavsett slagvolym, effekt och förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt.
- B 1. personbil med totalvikt av högst 3,5 ton och lätt lastbil samt enbart ett släpfordon som är kopplat till sådan bil *om*
a) *släpfordonets totalvikt inte överstiger 750 kilogram, eller*
b) *bilens och släpfordonets sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.*
2. terrängvagn
3. motorredskap klass I
4. trehjulig motorcykel
5. fyrehjulig motorcykel
- BE bil som omfattas av behörighet B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil, om släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.
- C1 tung lastbil med *en* totalvikt av högst 7,5 ton och personbil med totalvikt över 3,5 men inte 7,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
- C1E bil som omfattas av behörighet C1 eller B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil om bilens och släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 12 ton.
- C tung lastbil och personbil över 3,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
- CE bil som omfattas av behörighet C samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan bil.
- D1 buss som är försedd med högst 16 sittplatser utöver förarplatsen och vars längd inte överskrider åtta meter samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan buss.
- D1E buss som omfattas av behörighet D1 samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan buss.
- D buss oavsett antal sittplatser och längd samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan buss.

DE buss som omfattas av behörighet D samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan buss.

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §

Körkortsbehörighet enligt 1 § anges i körkort med följande beteckningar.

Beteckning	Körkortsbehörighet
AM	moped klass I
A1	<i>lätt två- eller trehjulig motorcykel</i>
A2	1. tvåhjulig motorcykel som har en nettoeffekt av högst 35 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,2 kilowatt/kilogram och som, om fordonets originalutförande har ändrats, har sitt ursprung i ett fordon med högst den dubbla effekten. 2. <i>lätt trehjulig motorcykel</i>
A	två- och trehjulig motorcykel oavsett slagvolym, effekt och förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt.
B	1. personbil med totalvikt av högst 3,5 ton och lätt lastbil samt enbart ett <i>lätt</i> släpfordon som är kopplat till sådan bil. 2. terrängvagn 3. motorredskap klass I 4. trehjulig motorcykel 5. fyrehjulig motorcykel
BE	bil som omfattas av behörighet B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil, om släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.
C1	tung lastbil med totalvikt av högst 7,5 ton och personbil med totalvikt över 3,5 men inte 7,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
C1E	bil som omfattas av behörighet C1 eller B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil om bilens och släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 12 ton.

C	tung lastbil och personbil <i>med totalvikt</i> över 3,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
CE	bil som omfattas av behörighet C samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan bil.
D1	buss som är försedd med högst 16 sittplatser utöver förarplatsen och vars längd inte överskrider åtta meter samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan buss.
D1E	buss som omfattas av behörighet D1 samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan buss.
D	buss oavsett antal sittplatser och längd samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan buss.
DE	buss som omfattas av behörighet D samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan buss.

Lydelse enligt SFS 2011:1580

Föreslagen lydelse

6 §

Behörigheterna A och B ger rätt att köra trehjulig motorcykel *med en högre nettoeffekt än 15 kilowatt* endast om körkortshavaren har fyllt 21 år.

Behörigheterna A och B ger rätt att köra *tung* trehjulig motorcykel endast om körkortshavaren har fyllt 21 år.

4 kap.

2 §²

Den som övningskör ska, om annat inte följer av 3 §, ha uppnått en ålder av

1. 14 år och 9 månader för körning med moped,
2. 15 år och 9 månader för körning med snöskoter eller terränghjulning eller med *fordon som kräver behörighet A1*,
3. 16 år för körning med personbil utan släpfordon,
4. 17 år och 6 månader för körning med
 - a) fordon som kräver behörighet A2,

² Senaste lydelse 2010:799.

b) andra fordon som kräver behörighet B än sådana som avses i 3 eller 7 b, eller

c) fordon som kräver utökad behörighet B,

5. 18 år för körning med fordon som kräver behörighet BE, C1 eller C1E,

6. 19 år och 6 månader för körning med sådan tvåhjulig motorcykel som kräver behörighet A, under förutsättning att körkortshavaren har haft körkort med behörigheten A2 under minst ett år och sex månader,

7. 20 år för körning med

a) fordon som kräver behörighet C, CE, D1 eller D1E, eller

b) trehjulig motorcykel *med en högre nettoeffekt än 15 kilowatt*, och
b) *tung* trehjulig motorcykel,
och

8. 23 år för körning med

a) fordon som kräver behörighet D eller DE, a) fordon som kräver behörighet D eller DE, *eller*

b) sådan tvåhjulig motorcykel som kräver behörighet A, om körkortshavaren inte har haft körkort med behörigheten A2 under minst ett år och sex månader.

Den som övningskör för behörighet B ska vid sådan övningskörning som avses i 5 § 4 någon gång under de senaste fem åren ha genomgått en introduktionsutbildning.

6 kap.

7 §

Ett utländskt körkort som är utfärdat i en stat inom EES, Schweiz eller Japan och som gäller i Sverige ska efter ansökan bytas ut mot ett likvärdigt svenskt körkort, om innehavaren är permanent bosatt i Sverige. Om körkortet förstörts eller kommit bort ska beslut i fråga om att ersätta körkortet grundas på tillgängliga uppgifter.

Om ansökan avser utbyte vid utgången av den giltighetstid som är angiven på körkortet av ett körkort som är utfärdat i en stat inom EES, får utbyte ske även om körkortshavaren sedan minst sex månader studerar här.

Om ansökan avser utbyte vid utgången av den giltighetstid som är angiven på körkortet av ett körkort som är utfärdat i en stat inom EES och som omfattar någon av behörigheterna C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE, får utbyteskörtet *endast* ge sådan behörighet om körkortshavaren i samband med ansökan har visat att de medicinska kraven för att ha sådan behörighet är uppfyllda.

Ett körkort som är utfärdat i Schweiz eller Japan får bytas ut *endast* om körkortshavaren uppfyller de personliga och medicinska krav som anges i 3 kap. 2 §.

Om ansökan avser utbyte vid utgången av den giltighetstid som är angiven på körkortet av ett körkort som är utfärdat i en stat inom EES och som omfattar någon av behörigheterna C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE, får utbyteskörtet ge sådan behörighet *endast* om körkortshavaren i samband med ansökan har visat att de medicinska kraven för att ha sådan behörighet är uppfyllda.

Ett körkort som är utfärdat i Schweiz eller Japan får bytas ut *eller ersättas* *endast* om körkortshavaren uppfyller de personliga och medicinska krav som anges i

7 kap.

2 §³

Transportstyrelsen prövar frågor om

1. medgivande enligt 2 kap. 11 § 1. *särskilt* medgivande enligt andra stycket, 2 kap. 11 § andra och tredje styckena,
2. förlängd giltighet enligt 3 kap. 12 §,
3. godkännande av handledare,
4. förnyelse av körkort,
5. villkor för innehav av körkortstillstånd och körkort,
6. körkortstillstånd,
7. körkortsingripande,
8. giltighet, utbyte eller ersättande av ett utländskt körkort, och
9. godkännande av alkoholås och återkallelse av godkännandet samt varning enligt 5 kap. 27 §.

Transportstyrelsen prövar också frågor om

1. medicinsk undersökning enligt 3 kap. 3 §,
 2. ogiltighet av körkort enligt 3 kap. 13 § första stycket 1 och 5 samt andra stycket, och
 3. undantag från ålderskrav i fråga om traktorkort enligt 3 kap. 16 § 1.
- Transportstyrelsen prövar frågor om utfärdande av körkort.

8 kap.

1 §⁴

Följande beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut enligt 7 kap. 2 § första och andra styckena, om inte annat följer av 2 §,

2. beslut att inte utfärda körkort med stöd av 3 kap. 1 § första stycket 2, 2. beslut
 - a) att inte utfärda körkort med stöd av 3 kap. 1 § första stycket 2, och
 - b) att utfärda körkort utan behörighet C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE med stöd av 5 kap. 14 § andra stycket andra meningen,

3. beslut att inte bevilja tillstånd enligt 4 kap. 9 § att bedriva introduktionsutbildning eller riskutbildning, och

4. beslut enligt 4 kap. 10 § att återkalla tillstånd att bedriva introduktionsutbildning eller riskutbildning.

Ett föreläggande om att ge in läkarintyg eller bevis om godkänt förarprov får överklagas endast tillsammans med det beslut varigenom ärendet avgörs.

Ett beslut om föreläggande om att ge in läkarintyg eller bevis om godkänt förarprov får överklagas endast tillsammans med det beslut varigenom ärendet avgörs.

³ Senaste lydelse 2010:1914.

⁴ Senaste lydelse 2009:1352.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2012 i fråga om 4 kap. 8 §, 5 kap. 25 a, 27 och 28 §§ samt 10 kap. 2 § och i övrigt den 19 januari 2013.

2. Bestämmelsen i 7 kap. 2 § första stycket 9 i sin nya lydelse tillämpas dock för tid från och med den 1 februari 2012.

3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för en förarbehörighet som har förvärvats före den 19 januari 2013. För ett körkort som utfärdats före detta datum ska dock 3 kap. 12, 14 och 14 a §§, 7 kap. 2 § första stycket 4 och 8 kap. 2 § tillämpas i sina nya lydelse från och med den 19 januari 2013. *Ett körkort med behörighet C, CE, D eller DE ska därvid förnyas första gången enligt 3 kap. 14 § andra stycket vid det ordinarie förnysetillfälle som enligt äldre föreskrifter skulle ha infallit närmast efter den 18 januari 2013, dock senast den 19 januari 2023.*

4. *Trots ålderskraven i 3 kap. 1 § får körkort med behörigheten A, C, CE, D eller DE utfärdas till den som tidigare innehått ett körkort med motsvarande behörighet, om det tidigare körkortet utfärdats före den 19 januari 2013. Därvid ska 2 kap. 6 § tillämpas i sin äldre lydelse.*

5. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för godkännande som handledare som har meddelats före den 1 februari 2012.

3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för en förarbehörighet som har förvärvats före den 19 januari 2013. För ett körkort som utfärdats före detta datum ska dock 3 kap. 12, 14 och 14 a §§, 7 kap. 2 § första stycket 4 och 8 kap. 2 § tillämpas i sina nya lydelse från och med den 19 januari 2013.

4. *Ett körkort med behörighet C, CE, D eller DE ska förnyas första gången enligt 3 kap. 14 § andra stycket vid det ordinarie förnysetillfälle som enligt äldre föreskrifter skulle ha infallit närmast efter den 18 januari 2013, men senast den 19 januari 2023. Körkortet ska dock förnyas när körkortshavaren fyller 45 år om detta inträffar innan körkortet ska förnyas enligt första meningen. Om behörigheten C, CE, D eller DE har förlängts före den 19 januari 2013 ska körkortet i stället för vad som anges i första meningen förnyas när giltighetstiden för behörigheten löper ut.*

5. *För körkortsbehörighet A1 som har förvärvats före den 19 januari 2013 tillämpas inte den begränsning som följer av 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner till två- eller fyrhjulig motorcykel vars motor har ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1*

kilowatt/kilogram.

6. Trots ålderskraven i 3 kap. 1 § får körkort med behörigheten A, C, CE, D eller DE utfärdas till den som tidigare innehått ett körkort med motsvarande behörighet, om det tidigare körkortet utfärdats före den 19 januari 2013. För dessa fall gäller 2 kap. 6 § i sin äldre lydelse.

7. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för sådant godkännande som handledare som har meddelats före den 1 februari 2012.

8. Vid förnyelse, utbyte eller ersättande av körkort med gemenskapskod 74, 75, 76 eller 77 som utfärdats före den 19 januari 2013 ska Transportstyrelsen i stället tillhandahålla ett körkort med behörighet C1, D1, C1E respektive D1E. Detsamma gäller vid utfärdande av körkort efter återkallelse av ett körkort med sådan gemenskapskod.

3 Ärendet och dess beredning

Den 19 januari 2013 träder lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488) i kraft. Under våren 2012 har inom Näringsdepartementet utarbetats promemorian Några körkortsfrågor där det bl.a. har lämnats förslag till justeringar och kompletteringar av nyssnämnda ändringslag. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 1*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 2*.

Transportstyrelsen inkom den 2 april 2012 till Näringsdepartementet med en framställan om ändringar i bl.a. körkortslagen. De föreslagna lagändringarna avser bestämmelser om innehav av körkort med villkor om alkohol och om godkännande av alkohol. En sammanfattning av framställningen finns i *bilaga 3*. Lagförslaget i framställningen finns i *bilaga 4*. Såväl sammanfattningen som lagförslaget redovisas endast i de delar som är aktuella i detta lagstiftningsärende.

Promemorian och framställningen har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 5*. Remissvaren och en remissammanställning finns tillgängliga i Näringsdepartementets ärenden N2012/2177/TE och N2012/1861/TE.

Efter remissbehandlingen av promemorian har förslaget till lag om ändring i körkortslagen (1998:488) förtydligats i ett visst avseende (se avsnitt 6.1.2 och 6.1.3). Transportstyrelsen har givits tillfälle att lämna synpunkter på förtydligandet.

4 Bakgrund samt gällande och kommande reglering

4.1 Bakgrund

Genomförandet av det tredje körkortsdirektivet

Genom beslut den 14 december 2011 antog riksdagen regeringens förslag till lagändringar för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG av den 20 december 2006 om körkort,¹ det s.k. tredje körkortsdirektivet, i svensk rätt och för att i övrigt göra de anpassningar av svensk lag som behövs.

Till grund för lagförslagen (prop. 2011/12:25 Genomförandet av det tredje körkortsdirektivet) låg betänkandet SOU 2008:130 *En reformerad körkortslagstiftning. Genomförande av det tredje körkortsdirektivet*, ett utkast till lagrådsremiss med bearbetningar av förslagen i betänkandet, departementspromemorian *Kontroll av alkohol och tillsyn*, 2011-01-20

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/126/EG av den 20 december 2006 om körkort (omarbetning) (EUT L 403, 30.12.2006, s. 18, Celex 32006L0126), senast ändrat genom kommissionens direktiv 2011/94/EU (EUT L 314, 29.11.2011, s. 31, Celex 32011L0094).

och Transportstyrelsens promemoria *Förslag till ändring i yrkestrafiklagen (1998:490)* – TSV 2010-4733.

Lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488) och lagen (2011:1583) om ändring i lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens träder huvudsakligen i kraft den 19 januari 2013. Vissa ändringar i körkortslagen trädde dock i kraft den 1 februari 2012. Även lagen (2011:1581) om ändring i lagen (1998:489) om försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse och lagen (2011:1582) om ändring i yrkestrafiklagen (1998:490) trädde i kraft den 1 februari 2012.

De lagförslag som genomförs genom ändringarna i körkortslagen, lagen om försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse, yrkestrafiklagen och lagen om yrkesförarkompetens innebär i sammandrag följande. Det införs en delvis ny indelning av körkortspliktiga fordon i behörigheter och vissa nya ålderskrav för körkort. Principen om s.k. stegvist tillträde förstärks, varmed menas att en körkorthavare med stigande ålder eller ökad erfarenhet av ett fordon av lättare slag får tillträde till de mer krävande fordonen inom ett fordonsslag. Körkortsbehörigheterna C1, C1E, D1 och D1E, som tidigare varit frivilliga för medlemsstaterna att införa, blir obligatoriska. En ny motorcykelbehörighet A2 tillkommer, liksom en möjlighet att få framföra tyngre släp än tidigare med B-körkort.

Vidare införs nya harmoniserade bestämmelser om giltighetstid och förnyelse i fråga om körkort. Det ställs krav på anknytning till den medlemsstat som förnyar körkortet, liksom på att vissa medicinska förutsättningar är uppfyllda för att behörighet att köra buss eller lastbil ska fortsätta att gälla efter körkortsförnyelse. En ny möjlighet att återkalla körkort som utfärdats trots att det fanns hinder för utfärdande införs.

Åldersgränserna för att få övningsköra justeras. Vidare avskaffas förhandsbesked om körkortstillstånd och bevis om att körkort har utfärdats. Möjligheten att begära upphävande av ett godkännande som handledare tas bort och ersätts med en begränsad giltighetstid för sådant godkännande. Internationella körkort ges viss rättsverkan. Vidare föreskrivs en utökad anmälningsskyldighet enligt yrkestrafiklagen och körkortslagen för läkare. Slutligen införs vissa kompletterande bestämmelser om tillsyn och kontroll inom det permanenta systemet med alkoholås som införs den 1 januari 2012.

I anslutning till ovannämnda lagförslag har det även gjorts ändringar i körkortsförordningen (1998:980), förordningen (2001:650) om vägtrafikregister, förordningen (2001:651) om vägtrafikdefinitioner, förordningen (2007:1470) om yrkesförarkompetens, militärtrafikförordningen (2009:212) och förordningen (2010:1578) om provavgifter för körkort och yrkesmässig trafik, m.m.

Det permanenta systemet med villkor om alkoholås

Regeringen överlämnade den 21 oktober 2010 prop. 2010/11:26 Alkoholås efter rattfylleri till riksdagen. I propositionen föreslogs ett nytt regelverk för att permanenta den försöksverksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse som pågått sedan den 1 februari 1999. De nya bestämmelserna om alkoholås som ett alternativ till körkortsåterkallelse föreslogs därvid tas in i körkortslagen i stället för som hittills i lagen (1998:489) om försöks-

verksamhet med villkorlig körkortsåterkallelse. Till grund för propositionen låg betänkandet SOU 2008:84 Alkolås för rattfyllerister och körkortsprov i privat regi. Riksdagen antog i enlighet med regeringens förslag den 9 december 2010 lagen (2010:1914) om ändring i körkortslagen. Lagändringarna trädde huvudsakligen i kraft den 1 januari 2012.

Innebörden av de nya bestämmelserna beskrivs närmare i avsnitt 4.2.2.

Behov av kompletteringar och justeringar

De ovan beskrivna ändringarna i körkortslagen m.fl. lagar för att genomföra det tredje körkortsdirektivet har till huvuddelen ännu inte trätt i kraft. Redan innan så sker har det uppmärksammats att lagändringarna behöver justeras och kompletteras på några punkter. De förslag som lämnas i denna lagrådsremiss syftar till att åstadkomma detta. Vidare har Lagrådet vid behandlingen av den lagrådsremiss som föregick prop. 2011/12:25 uttalat att regeringen borde överväga en ändring i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner så att begreppet lätt motorcykel alltså kan användas i körkortslagen. I lagrådsremissen lämnar regeringen förslag för att så långt möjligt tillgodose detta.

Transportstyrelsen har i en framställan som inkom till Näringsdepartementet den 4 april 2012 (TSV 2012-1292) föreslagit en rad ändringar och kompletteringar av det nya regelverket för alkolås efter rattfylleri. Enligt regeringens bedömning förutsätter emellertid förslagen vidare överväganden och analys av det sammanhang i vilket de föreslagna bestämmelserna ingår. Ett eventuellt genomförande av förslagen bör därför anstå. Vissa av de föreslagna ändringarna är dock sådana att det inte finns hinder för att gå vidare med dem redan nu.

4.2 Gällande och kommande reglering

I det följande redogörs översiktligt för vissa regelkomplex i körkortslagen som är centrala för de förslag som syftar till att säkerställa regelbunden kontroll av den medicinska lämpligheten för körkortshavare med behörighet C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE och för de förslag som berör körkorts innehav med villkor om alkolås. I övrigt hänvisas till det avsnitt där respektive författningsförslag behandlas.

4.2.1 Prövning av den medicinska lämpligheten för körkortshavare med högre behörigheter

Det andra körkortsdirektivet innehåller bestämmelser om krav som ska ställas på körkortshavare för att ett körkort ska få utfärdas. Där finns också gemensamma bestämmelser om bl.a. vilka körkortsbehörigheter som får finnas och om giltigheten av andra EES-körkort i medlemsstaterna. Ett förhållande som dock hittills har överlämnats till medlemsstaterna att reglera är giltighetstiden för de körkort som de utfärdar. Genom tredje körkortsdirektivet ändras den saken. Direktivet ålägger medlemsstaterna att införa harmoniserade bestämmelser om körkortets administrativa giltighetstid och om vilka krav som för närvarande ska ställas för att ett körkort ska få förnyas vid utgången av denna giltighets-

tid (se art. 7 2–3 i direktivet). För alla körkort ställs krav på att körkortshavaren har viss anknytning till den stat som förnyar körkortet. För körkort med högre behörigheter (C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE) ställs dessutom krav på att körkortshavaren fortsatt uppfyller minimikraven i fråga om fysisk och psykisk lämplighet att föra fordon med sådana behörigheter.

I körkortslagen kommer denna ordning att införas genom att den prövning av körkortshavares medicinska lämplighet, som ska äga rum vart tionde år från och med 45 års ålder för att dessa ska få behålla högre behörigheter, knyts till förnyelsen av körkortet. Vidare halveras den tid inom vilken körkort med en högre behörighet ska förnyas, och därmed den medicinska lämpligheten prövas, från tio till fem år, i enlighet med direktivet. Ett körkort med högre behörigheter ska sålunda förnyas vart femte år från det att det utfärdats. Detta gäller även om körkortet av någon anledning kommit att förnyas under tiden mellan två femårsförnyelser, p.g.a. att körkortet förstörts eller kommit bort eller att någon uppgift i det har ändrats. Av det följer att ett körkort som på detta sätt förnyats i mellantiden kommer att få en kortare giltighetstid än fem år. Genom att principen om regelbunden förnyelse vart femte år upprätthålls undviks att prövningen av den medicinska lämpligheten skjuts på framtiden.

De nya bestämmelser om förnyelse av körkort och förlängning av högre behörigheter som nyss beskrivits ska enligt övergångsbestämmelser till lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen tillämpas även i fråga om körkort som utfärdats före den 19 januari 2013, då bestämmelserna träder i kraft. En närmare redogörelse för dessa övergångsbestämmelser görs i avsnitt 6.4.1.

Även vid utbyte (och ersättande) mot svenskt körkort av körkort med högre behörigheter som utfärdats i en annan EES-stat införs i körkortslagen krav på att körkortshavaren uppfyller de medicinska krav som gäller för sådana behörigheter, om utbytet sker vid utgången av den giltighetstid som anges på körkortet. Sker utbytet eller ersättandet vid annan tidpunkt, gäller i stället att det svenska körkort som därvid erhålls ska förnyas vid den tidpunkt då det utländska körkortet skulle ha förnyats i utfärdandestaten. Även dessa regler syftar till att säkerställa att den medicinska prövning som innehavare av högre behörigheter regelbundet måste underkasta sig inte underlåts på grund av administrativa åtgärder under giltighetstiden.

Såväl beslut om att inte förlänga giltigheten av högre behörigheter efter förnyelse av körkortet som beslut om att inte låta ett utbyteskörkort ge sådana högre behörigheter får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

4.2.2 Det permanenta systemet med villkor om alkoholås

De bestämmelser om alkoholås efter rattfylleri som berördes i avsnitt 4.1 innebär i korthet följande. I stället för att körkortet återkallas slutligt eller interimistiskt på grund av rattfylleri efter alkoholintag ska på ansökan av körkortshavaren ett beslut om att förena körkortsinnehavet med villkor om alkoholås kunna meddelas. Även för förare med motorcykelbehörighet,

förare med körkort utfärdat i en annan stat inom EES och förare under prøvotid kan beslut om villkor om alkoholås fattas.

Ansökan om beslut om villkor om alkoholås får bifallas endast om sökanden med hänsyn till sina personliga och medicinska förhållanden bedöms som lämplig för körkortsinnehav med villkor om alkoholås, vilket bl.a. förutsätter att han eller hon uppfyller de medicinska krav som är nödvändiga med hänsyn till trafiksäkerheten. Emellertid görs för denna grupp av körkortshavare undantag från kravet på att inte ha ett diagnostiserat alkoholmissbruk eller alkoholberoende. Syftet med det föreskrivna undantaget är att inte utesluta rattfyllerister med sådant missbruk eller beroende från att köra motorfordon förutsatt att det sker under sådana garantier för trafiksäkerheten som ett villkor om alkoholås innebär. Under den tid som körkortsinnehavet är förenat med villkor om alkoholås gäller således på denna punkt ett lägre krav på medicinsk lämplighet än annars.

Tiden med alkoholåset, villkorstiden, är differentierad. För dem som begår grovt rattfylleri, återfaller i rattfylleribrott inom de senaste fem åren eller har begått ett rattfylleri och har diagnosen alkoholberoende eller missbruk av alkohol gäller en villkorstid om två år. För övriga gäller en villkorstid om ett år. Efter att villkorstiden gått ut blir körkortet ogiltigt.

Om en ansökan inte ges in, eller om den inte kan bifallas, ska körkortet återkallas. När spärrtiden bestäms ska den motsvara lägst den villkorstid som skulle ha bestämts vid ett bifall till ansökan om villkorat körkort, dvs. ett eller två år. Förslaget innebär att spärrtiderna blir längre än vad som för närvarande är fallet när ett körkort återkallas.

Ett körkort kan även komma att återkallas p.g.a. att körkortshavaren inte uppfyller de krav på lämplighet som gäller för körkortsinnehavet eller under villkorstiden gör sig skyldig till ett beteende som utgör grund för återkallelse. Enligt det nya regelverket ska det emellertid göras en mer nyanserad bedömning än tidigare av om sådana överträdelser bör föranleda att beslutet om villkor om alkoholås ska ersättas med ett beslut om återkallelse.

Beslut om att inte bevilja körkortsinnehav med villkor om alkoholås, om att undanröja ett beslut om villkor om alkoholås för att i stället återkalla körkortet och om villkorstidens längd får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

5 Ändringar i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner

5.1 Ändrade definitioner av motorcyklar och lätt släpfordon i lagen om vägtrafikdefinitioner

5.1.1 Motorcyklar

Regeringens förslag: Definitionen av lätt motorcykel ändras. Med detta begrepp ska avses

a) en motorcykel på två eller fyra hjul som drivs av förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram,

b) en motorcykel på två eller fyra hjul med annan motor än förbränningsmotor som har en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram, eller

c) en motorcykel på tre hjul med en nettoeffekt av högst 15 kilowatt.

Definitionen av tung motorcykel ändras. Med detta begrepp ska i fortsättningen avses dels en motorcykel på två eller fyra hjul vars motor har en slagvolym som överstiger 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt som överstiger 11 kilowatt eller ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som överstiger 0,1 kilowatt/kilogram, dels en motorcykel på tre hjul med en nettoeffekt som överstiger 15 kilowatt.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Motorförarnas Helykterhetsförbund* tillstyrker förslaget.

Skälet för regeringens förslag: I 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner definieras begreppet motorcykel. Där anges att motorcyklar delas in i lätta och tunga motorcyklar. Med *lätt motorcykel* avses dels en motorcykel som drivs av förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter och en nettoeffekt av högst 11 kilowatt, dels en motorcykel med annan motor än förbränningsmotor som har en nettoeffekt av högst 11 kilowatt. Med *tung motorcykel* avses följdriktigt en motorcykel vars motor har en slagvolym som överstiger 125 kubikcentimeter, i förekommande fall, eller en nettoeffekt som överstiger 11 kilowatt.

Enligt gällande lydelse av 2 kap. 5 § körkortslagen (1998:488) ger körkort med beteckningen A1 behörighet att köra lätt motorcykel. Från och med den 19 januari 2013 ger körkort med beteckningen A1 i stället behörighet att köra dels en *tvåhjulig* motorcykel som drivs av förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram eller en *tvåhjulig* motorcykel med annan motor än förbränningsmotor som har en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt

som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram, dels en *trehjulig* motorcykel med en nettoeffekt av högst 15 kilowatt.

Ändringen är ett led i genomförandet av direktiv 2006/126/EG (det tredje körkortsdirektivet) och innebär att avgränsningen av behörighet A1 blir mer differentierad än tidigare. Skillnaden mot den tidigare behörigheten består dels i att körkort med behörigheten A1 framdeles kommer att ge rätt att köra effektstarkare trehjuliga motorcyklar än tidigare (15 kilowatt mot förut 11 kilowatt), dels i en ny begränsning i fråga om prestanda hos de tvåhjuliga motorcyklar som behörigheten omfattar (förhållandet mellan nettoeffekt och tjänstevikt får inte överstiga 0,1 kilowatt/kilogram).

Mot bakgrund av att den nya avgränsningen av behörighet A1 (mot den nya behörigheten A2) är mer invecklad än den tidigare (mot behörighet A) avstod regeringen i sitt lagförslag från att samordna definitionerna av lätt och tung motorcykel i lagen om vägtrafikdefinitioner med gränzdragningen mellan motorcykelbehörigheterna i körkortslagen. I sitt yttrande över lagrådsremissen anförde emellertid Lagrådet att det fanns skäl att överväga om det går att anpassa definitionen av lätt motorcykel i lagen om vägtrafikdefinitioner så att det fortsatt är möjligt att i körkortslagen hänvisa dit. I den efterföljande propositionen instämde regeringen i att detta skulle vara önskvärt men ansåg även att en sådan lagändring krävde ytterligare överväganden och avstod därför tills vidare från att lägga fram något sådant förslag (prop. 2011/12:25 s. 72).

Regeringen har nu analyserat relevanta bestämmelser och funnit att en anpassning av definitionen av lätt motorcykel (och därmed även tung motorcykel) endast skulle påverka regleringen i 4 kap. 15 § trafikförordningen (1998:1276) och 7 kap. 1 § militärtrafikförordningen (2009:212). Regeringen anser att den avgränsning av behörigheten A1 som finns i den lydelse av 2 kap. 5 § körkortslagen som träder i kraft den 19 januari 2013 kan inarbetas i definitionen av lätt motorcykel i lagen om vägtrafikdefinitioner. Gränsen mellan lätt och tung motorcykel kommer därefter att sammanfalla med gränsen mellan behörighet A1 och A2.

Till skillnad från vad som gäller i dag ger körkortskategorierna A1, A2 och A enligt det tredje körkortsdirektivet endast rätt att framföra två- och trehjuliga motorcyklar. Fyrhjuliga motorcyklar – såväl lätta som tunga – kräver enligt direktivet körkort med behörighet B (i de medlemsstater som valt att inte införa behörighet B1, däribland Sverige). Med hänsyn till detta skulle det kunna finnas skäl att lämna fyrhjuliga motorcyklar utanför definitionerna av lätt och tung motorcykel. Eftersom fyrhjuliga motorcyklar även i fortsättningen bör omfattas av rätten att köra lätt motorcykel med viss utskjutande last på väg som inte är enskild enligt 4 kap. 15 § trafikförordningen och av rätten att övningsköra med tung motorcykel i vissa fall enligt 7 kap. 1 § militärtrafikförordningen bör så emellertid inte ske.

Mot bakgrund av det ovanstående föreslår regeringen att definitionen av lätt motorcykel ändras på följande sätt. Med lätt motorcykel ska i fortsättningen för det första avses en motorcykel på *två eller fyra* hjul som drivs av antingen förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram eller av en annan motor än förbränningsmotor som har en

nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram. För det andra ska med lätt motorcykel avses en motorcykel *på tre hjul* med en nettoeffekt av högst 15 kilowatt.

Även definitionen av tung motorcykel föreslås ändras som en följd av att definitionen av lätt motorcykel ändras. Med tung motorcykel ska i fortsättningen avses dels en motorcykel på två eller fyra hjul vars motor har en slagvolym som överstiger 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt som överstiger 11 kilowatt eller ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som överstiger 0,1 kilowatt/kilogram, dels en motorcykel *på tre hjul* med en nettoeffekt som överstiger 15 kilowatt.

5.1.2 Lätt släpfordon

Regeringens förslag: Förutsättningen att släpfordonets totalvikt inte överstiger dragfordonets tjänstevikt för det fall släpfordonets totalvikt överstiger 750 kg tas bort ur definitionen av lätt släpfordon.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Motorförarnas Helykterhetsförbund* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Lätt släpfordon definieras i 2 § lagen om vägtrafikdefinitioner som dels ett släpfordon med en totalvikt av högst 750 kilogram, dels ett släpfordon med en totalvikt över 750 kilogram under förutsättning att denna inte överstiger dragfordonets tjänstevikt och att dragfordonets och släpfordonets sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.

Enligt gällande lydelse av 2 kap. 5 § körkortslagen (1998:488) ger körkort med beteckningarna B, C och D behörighet att till sådana bilar som omfattas av respektive behörighet koppla ett lätt släpfordon. Från och med den 19 januari 2013 ger körkort med beteckningen B i stället behörighet att till bilar som omfattas av behörigheten koppla ett släpfordon vars totalvikt antingen inte överstiger 750 kilogram eller tillsammans med bilens totalvikt inte överstiger 3,5 ton. Ändringen har sin grund i det tredje körkortsdirektivet och innebär att den nuvarande begränsningen att släpfordonets totalvikt inte får överstiga dragfordonets tjänstevikt om släpfordonets totalvikt överstiger 750 kg slopas. Det kan anmärkas att ändringen inte har någon betydelse för behörigheterna C och D eller de nya behörigheterna C1 och D1 eftersom lätt släpfordon i dessa fall bara kan avse släpfordon vars totalvikt inte överstiger 750 kilogram.

Regeringen föreslår att denna ändring inarbetas direkt i definitionen av lätt släpfordon i 2 § lagen om vägtrafikdefinitioner i stället för i 2 kap. 5 § körkortslagen och att begreppet lätt släpfordon bibehålls i sistnämnda lagrum även såvitt gäller behörighet B (se avsnitt 6.3).

Enligt övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen gäller 2 kap. 5 § i sin lydelse före den 19 januari 2013 för körkort som förvärvats före det datumet, vilket innebär att äldre B-körkort ger rätt att framföra lätt släpfordon. Med den gällande definitionen av lätt släpfordon skulle innehavare av sådana körkort även fortsättningsvis vara förhindrade att framföra släpfordon vars totalvikt

samtidigt överstiger både dragfordonets tjänstevikt och 750 kg. Om definitionen av lätt släpfordon ändras på det sätt som föreslås kommer även förare med äldre B-körkort att kunna framföra släpfordon med en totalvikt över 750 kg även om totalvikten överstiger dragfordonets tjänstevikt.

Ändringen av definitionen av lätt släpfordon får till följd att vissa släpfordon som hittills har betecknats som tunga kan komma att betraktas som lätta. Det leder till en viss utvidgad möjlighet att övningsköra med släpfordon i Sverige vid norsk eller åländsk trafikskola utan att inneha norskt eller åländskt B-körkort enligt förordningen (1991:1803) om rätt för norska och åländska trafikskolor att bedriva övningskörning i Sverige. Denna bieffekt får anses vara av marginell betydelse.

6 Ändringar i körkortslagen (1998:488)

6.1 Vissa fall av utfärdande av körkort efter återkallelse

6.1.1 Utfärdande enligt huvudregeln

Regeringens förslag: Hänvisningen i 5 kap. 14 § första stycket körkortslagen till ålderskraven i 3 kap. 1 § för utfärdande av körkort efter återkallelse ska i tillämpliga fall i stället avse ålderskraven i 3 kap. 1 a §.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Framför inga synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag: För att ett körkort ska få utfärdas efter återkallelse gäller som huvudregel samma krav som för utfärdande första gången, nämligen att sökanden har körkortstillstånd, är permanent bosatt i Sverige eller sedan minst sex månader studerar här, uppfyller det ålderskrav som gäller för varje behörighet samt har avlagt godkänt förarprov (se 5 kap. 14 § första stycket körkortslagen). Från denna huvudregel föreskrivs emellertid i 5 kap. körkortslagen en rad undantag (se avsnitt 6.1.2).

Ålderskraven för utfärdande av körkort anges för närvarande endast i 3 kap. 1 § körkortslagen. Från och med den 19 januari 2013 föreskrivs emellertid i en ny 1 a § lägre ålderskrav för att inneha vissa högre behörigheter om sökanden har förvärvat grundläggande kompetens att utföra gods- eller persontransporter enligt lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens. Någon hänvisning till dessa lägre ålderskrav har emellertid inte tagits in i 5 kap. 14 § första stycket. Avsikten är givetvis inte att ålderskravet för att återfå behörigheterna ska vara skarpare än för att förvärva dem första gången. Därför föreslås att hänvisningen i 5 kap. 14 § första stycket till ålderskraven i 3 kap. 1 § kompletteras med en hänvisning till ålderskraven i 3 kap. 1 a § i förekommande fall.

6.1.2 Utfärdande och förnyelse efter återkallelse av körkort med högre behörigheter

Regeringens förslag: Ett körkort med behörigheten C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE som har utfärdats efter återkallelse enligt 5 kap. 14 § andra stycket körkortslagen ska förnyas första gången vid utgången av den giltighetstid som angavs på det återkallade körkortet, om utfärdandet skedde före utgången av denna giltighetstid. Därefter ska körkortet förnyas vart femte år. Vid sådana förnyelser ska bestämmelserna om förlängd giltighet av högre behörigheter och om förutsättningarna för femårsförnyelse av körkort med sådana behörigheter tillämpas.

Om utfärdandet sker vid eller efter utgången av giltighetstiden ska den sökande, för att återfå behörigheten C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE, i stället visa att de medicinska kraven för att inneha behörigheten är uppfyllda. Ett beslut om att det nya körkortet inte ska ge sådan behörighet ska vara överklagbart.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag och bedömning. Promemorian innehöll dock inget förslag om att bestämmelserna om förlängd giltighet av högre behörigheter och om förutsättningarna för femårsförnyelse av körkort ska tillämpas även vid förnyelser av körkort med högre behörigheter som har utfärdats efter återkallelse enligt 5 kap. 14 § andra stycket körkortslagen. Transportstyrelsen har givits tillfälle att lämna synpunkter på förslaget i denna del. Styrelsen har inte haft något att erinra.

Remissinstanserna: Framför inga synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag: I såväl det andra som det tredje körkortsdirektivet föreskrivs att körkort endast får utfärdas till sökande som är permanent bosatt eller sedan minst sex månader studerar i utfärdandelandet, uppfyller det tillämpliga ålderskravet, har godkänts i ett förarprov och uppfyller de medicinska krav som specificeras i respektive direktiv.

Såsom anfördes i föregående avsnitt föreskrivs i körkortslagen krav för att utfärda körkort som motsvarar dem som anges i körkortsdirektiven. Emellertid upprätthålls inte de angivna kraven för utfärdande av körkort fullt ut i alla situationer då en sökande återfår sin behörighet efter att körkortet har varit ogiltigt. I vissa fall där körkortet har blivit ogiltigt får ett nytt körkort utfärdas utan att förarprov avlagts (se 3 kap. 1 § sista stycket körkortslagen) och vid utfärdande av körkort efter återkallelse gäller vissa lättnader i kraven för utfärdande beroende på av vilken anledning körkortet återkallats och hur lång ogiltighetstid som bestämts för körkortet. I 5 kap. 14 § andra stycket körkortslagen föreskrivs bl.a. att om körkortet återkallats med stöd av antingen 3 § 2 (obehörigt avvikande från trafikolycksplats), 3 (upprepade trafikbrott) eller 4 (brott mot en väsentlig trafiksäkerhetsregel), får körkort utfärdas efter ansökan utan någon ytterligare prövning, förutsatt att körkortets ogiltighetstid har bestämts till högst ett år ("automatiskt" utfärdande efter återkallelse).

Enligt regeringens bedömning är dessa undantagsregler förenliga med direktiven. Regeringens tolkning är att de krav för utfärdande som

beskrivits inledningsvis ska gälla när en körkortshavare förvärvar sin behörighet för första gången men inte med nödvändighet när körkort utfärdas på nytt efter att ha varit ogiltigt. Frågor om körkortsingripande och ogiltighet av körkort är i stor utsträckning oreglerade i direktiven. Det förhåller sig också så att utfärdande av nytt körkort i många medlemsstater inte aktualiseras efter körkortsingripande. Exempelvis förekommer det att körkort suspenderas eller liknande i situationer där de i Sverige skulle ha blivit återkallade.

”Automatiskt” utfärdande efter återkallelse medför emellertid ett potentiellt problem i förhållande till de nya regler om körkortsförnyelse och förlängning av högre behörigheter som införs från och med den 19 januari 2013. Dessa regler innebär att prövningen enligt 3 kap. 12 § körkortslagen av att de medicinska kraven för att fortsatt inneha sådana behörigheter är uppfyllda knyts till den nya femårsförnyelsen av körkortet (se avsnitt 4.2.1).

Enligt den ordning som gäller nu och fram till den 19 januari 2013 ska frågan om förlängning av de högre behörigheterna prövas regelbundet vart tionde år räknat från det att körkortshavaren fyller 45 år, oavsett om körkortet dessemellan förnyas eller utfärdas på nytt efter återkallelse eller ogiltighet av annan anledning. Att körkort i vissa fall utfärdas efter återkallelse utan krav på körkortstillstånd påverkar alltså inte regelbundenheten i prövningen av de medicinska kraven.

I förening med den nya ordningen för förnyelse av körkort och förlängning av högre behörigheter kan däremot ett ”automatiskt” utfärdande av körkort med högre behörigheter efter återkallelse komma att leda till att den regelbundna prövningen av körkortshavarens medicinska lämplighet skjuts på framtiden. Detta beror på att ett körkort inte behöver förnyas, och uppfyllelse av de medicinska kraven inte prövas, förrän fem år efter utfärdandet. Det är ett problem av samma slag som uppstår när ett körkort behöver förnyas därför att det förkommit eller därför att någon uppgift i det har ändrats, liksom när ett EES-körkort byts ut mot eller ersätts med ett svenskt före den administrativa giltighetstidens utgång. För sådana fall föreskrivs att det nya körkortet ska förnyas på nytt inom den tid som återstod av giltighetstiden innan körkortet förnyades, byttes ut eller ersattes.

Regeringen föreslår en liknande lösning på det nu aktuella problemet. När ett körkort med någon av de högre behörigheterna utfärdas ”automatiskt” efter återkallelse enligt 5 kap. 14 § andra stycket ska den första femårsförnyelsen av körkortet ske vid utgången av den giltighetstid som angavs på det återkallade körkortet. Det nya körkortet förses alltså med en kortare giltighetstid, i överensstämmelse med vad som gäller när körkort förnyas eller byts ut under löpande giltighetstid.

Efter den första förnyelsen bör körkortet fortsättningsvis förnyas vart femte år räknat från förnysetillfället i stället för från utfärdandetidpunkten. Vidare bör vid såväl den första förnyelsen som efterföljande förnyelser bestämmelserna om förlängd giltighet av högre behörigheter (3 kap. 12 §) och om förutsättningarna för femårsförnyelse av körkort med sådana behörigheter (3 kap. 14 a §) tillämpas. Det är naturligt eftersom den föreslagna regleringen ska tillämpas i stället för huvudregeln om förnyelse av körkort med högre behörigheter (3 kap. 14 § andra stycket). Särskilda bestämmelser härom behöver införas.

Den lösning som nu föreslagits kan bara tillämpas om körkortet efter återkallelse utfärdas inom den giltighetstid som skulle ha gällt för det återkallade körkortet. Det kan emellertid inträffa att körkortet efter återkallelsen utfärdas först vid utgången av eller efter denna tid. Eftersom det vid denna tidpunkt har förflutit åtminstone fem år sedan den senaste prövningen av de medicinska kraven bör det för utfärdande av körkortet ställas samma krav som skulle ha gällt om det återkallade körkortet i stället hade förnyats vid giltighetstidens utgång. Regeringen föreslår för detta fall att det ska krävas att den som ansöker om nytt körkort visar att de medicinska kraven för att inneha aktuella behörigheter är uppfyllda för att det körkort som utfärdas ska få ge sådana behörigheter.

Från och med den 19 januari 2013 kommer att gälla att en körkorts-havare får överklaga ett beslut om avslag på en ansökan om förlängning av högre behörigheter i samband med förnyelse av körkort. Den som vid den administrativa giltighetstidens utgång byter ett EES-körkort med högre behörigheter mot ett svenskt körkort får likaså överklaga ett beslut om att inte överföra de högre behörigheterna till det svenska körkortet. På motsvarande sätt bör även den vars innehav av högre behörigheter ska prövas när körkortet utfärdas efter återkallelse enligt ovanstående förslag få överklaga ett negativt beslut.

6.1.3 Förnyelse av körkort som lämnats i utbyte mot eller ersatt ett EES-körkort med högre behörigheter

Regeringens förslag: Om ett EES-körkort med högre behörigheter bytts ut eller ersatts före utgången av sin giltighetstid ska, efter den första förnyelsen, förnyelse av utbyteskörkortet fortsättningsvis äga rum vart femte år från det första förnyelsetillfället.

Bestämmelserna om förlängd giltighet av högre behörigheter och om förutsättningarna för femårsförnyelse av körkort med sådana behörigheter ska tillämpas vid sådana förnyelser.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. Promemorian innehöll dock inget förslag om att bestämmelserna om förlängd giltighet av högre behörigheter och om förutsättningarna för femårsförnyelse av körkort ska tillämpas även vid förnyelser av körkort med högre behörigheter som lämnats i utbyte mot eller ersatt ett EES-körkort före utgången av EES-körkortets giltighetstid. Transportstyrelsen har givits tillfälle att lämna synpunkter på förslaget i denna del. Styrelsen har inte haft något att erinra.

Remissinstanserna: Framför inga synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Som nyss anförts bör ett körkort med högre behörigheter som utfärdats efter återkallelse enligt 5 kap. 14 § andra stycket körkortslagen förnyas första gången vid utgången av den giltighetstid som angavs på det återkallade körkortet, förutsatt att utfärdandet skedde före utgången av denna tid. Körkortet ska därefter förnyas vart femte år. Vidare bör vid dessa förnyelser bestämmelserna om förlängd giltighet av högre behörigheter och om förutsättningarna för femårsförnyelse av körkort med sådana behörigheter tillämpas.

Efter utbyte eller ersättning av ett EES-körkort med högre behörigheter före utgången av den giltighetstid som angavs på körkortet, ska på motsvarande sätt körkortet förnyas första gången vid utgången av denna giltighetstid (se 6 kap. 7 b § körkortslagen som träder i kraft den 19 januari 2013). Även för detta fall bör det föreskrivas att femårsförnyelse därefter ska ske vart femte år från det första förnyelsetillfället. Det bör också klart anges att bestämmelserna om förlängd giltighet av högre behörigheter och om förutsättningarna för femårsförnyelse av körkort med sådana behörigheter är tillämpliga i samtliga dessa fall av förnyelse.

6.2 Innehav av körkort med villkor om alkoholås

Regeringens förslag: Femårsförnyelse av körkort ska inte tillämpas när körkortsinnehavet är förenat med villkor om alkoholås. Ett EES-körkort med högre behörigheter som byts ut för att förena körkortsinnehavet med villkor om alkoholås ska inte förnyas under villkorstiden.

Regeringens bedömning: En körkortshavare eller en körkortsökande bör inte heller i övrigt behöva uppfylla andra medicinska krav än dem som gäller för innehav av körkort med villkor om alkoholås under tid då körkortsinnehavet är förenat eller ska förenas med sådant villkor.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Motorförarnas Hälnykterhetsförbund* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag och bedömning: I stället för att ett körkort återkallas p.g.a. alkoholrattfylleri kan körkortshavaren ansöka om att få körkortsinnehavet förenat med villkor om alkoholås under en villkorstid, se avsnitt 4.2.2. När ett beslut om villkor om alkoholås fattas ska körkortet som regel förnyas eftersom en uppgift i körkortet har ändrats. I vissa särskilt föreskrivna fall ska i stället ett nytt körkort utfärdas (se 5 kap. 21 § jämfört med 24 § körkortslagen). I stället för att förnyas ska ett EES-körkort tvångsvis bytas ut mot ett svenskt körkort när villkor om alkoholås beslutas.

Enligt den ordning som införs från och med den 19 januari 2013 ska ett körkort med högre behörigheter förnyas vart femte år från utfärdandet oavsett eventuella förnyelser under tiden. I samband med sådan förnyelse underkastas körkortshavaren samma medicinska kontroll som när körkortet utfärdades första gången. Regeln om sådan femårsförnyelse blir tillämplig även när ett körkort under giltighetstiden förnyats på grund av att innehavet förenats med villkor om alkoholås. För ett sådant tidsbegränsat körkortsinnehav gäller emellertid som beskrivits i avsnitt 4.2.2 särskilda lättnader i de medicinska kraven i fråga om alkoholmissbruk eller alkoholberoende. Om villkorstiden råkar sammanfalla med en förnyelsetidpunkt kommer oförenliga medicinska krav att ställas på körkortsinnehavaren. Regeln om att ett körkort med högre behörigheter ska förnyas med fem års intervall från utfärdandet bör därför inte gälla om förnyelse under tiden har skett på grund av beslut om villkor om alkoholås.

Ett EES-körkort med högre behörigheter som byts ut vid annan tidpunkt än när den administrativa giltighetstiden går ut ska enligt de bestämmelser som gäller från och med den 19 januari 2013 förnyas första gången vid utgången av den giltighetstid som angavs på det utbytta körkortet. På samma sätt som när ett körkort förnyats på grund av ett beslut om villkor om alkoholås bör emellertid ett körkort efter tvångsutbyte för att förena körkortsinnehavet med villkor om alkoholås vara undantaget från kravet på regelbunden förnyelse.

I vissa andra fall ska som sagts ovan ett nytt körkort utfärdas i samband med att körkortsinnehavet förenas med villkor om alkoholås, i stället för att det gamla körkortet förnyas. Inte heller i dessa fall bör andra medicinska krav ställas vid utfärdandet eller under innehavstiden än vad som gäller för att inneha körkort med villkor om alkoholås.

Det bör framhållas att efter villkorstiden om ett eller två år upphör körkortet att gälla. Därefter får ett nytt körkort endast utfärdas om sökanden har körkortstillstånd, dvs. att de allmänna kraven på personlig och medicinsk lämplighet är uppfyllda.

6.3 Redaktionella ändringar av körkortsbehörigheter

Regeringens förslag: Bestämmelserna i körkortslagen om innebörden av körkortsbehörighet A1, A2, A och B och om ålderskraven för att få övningsköra ska anpassas till de nya definitionerna av lätt och tung motorcykel samt lätt släpfordon i lagen om vägtrafikdefinitioner.

Körkortsbehörighet C ska, när det gäller personbil, anges omfatta personbil *med totalvikt* över 3,5 ton.

Körkortsbehörighet C1 ska, när det gäller lastbil, anges omfatta tung lastbil *med totalvikt* av högst 7,5 ton.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Örebro tingsrätt* anser att det bör övervägas om inte även begreppet ”tung motorcykel” ska arbetas in i 2 kap. 5 § körkortslagen. *Moped- och Motorcykelbranschens Riksförbund (McRF)* anser att innehav av behörighet B sedan minst tre år bör ge rätt att köra motorcykel med en motor med slagvolym upp till 125 kubikcentimeter.

Skälen för regeringens förslag: I 2 kap. 5 § körkortslagen, i dess lydelse från och med den 19 januari 2013, föreskrivs bl.a. de begränsningar i fråga om motorcykelns prestanda som gäller för att köra två- och trehjuliga motorcyklar med behörighet A1 respektive A2 (för fyrehjulig motorcykel krävs behörighet B). I samma paragraf regleras också vilken kombination av drag- och släpfordon som får framföras med stöd av ett körkort med behörighet B.

I 2 kap. 6 §, i dess lydelse från och med den 19 januari 2013, anges villkor för att få köra trehjulig motorcykel som har en högre nettoeffekt än 15 kilowatt med stöd av ett körkort med behörighet A eller B.

I 4 kap. 2 § första stycket 2, i dess lydelse från och med den 19 januari 2013, anges det ålderskrav som gäller för att få övningsköra med bl.a. sådant fordon som kräver behörighet A1. I första stycket 7 b samma

paragraf anges det ålderskrav som gäller för övningskörning med trehjulig motorcykel med en högre nettoeffekt än 15 kilowatt.

Ovannämnda bestämmelser föreslås nu redigeras mot bakgrund av de ändringar av definitionerna av lätt och tung motorcykel samt lätt släpfordon som föreslagits i avsnitt 5.1.1 och 5.1.2. I 2 kap. 5 § körkortslagen bör således fortsättningsvis anges att körkort med beteckningen A1 ger behörighet att köra en *lätt två- eller trehjulig motorcykel*. Körkort med beteckningen A2 bör i fråga om trehjulig motorcykel ange behörighet att köra *lätt trehjulig motorcykel*. I fråga om tvåhjuliga motorcyklar föreslås dock ingen ändring. I fråga om körkort med beteckningen B bör anges att det till personbil med totalvikt av högst 3,5 ton och lätt lastbil får kopplas ett *lätt släpfordon*.

I 2 kap. 6 § körkortslagen bör på motsvarande sätt anges att körkort med behörigheterna A och B ger rätt att köra *tung trehjulig motorcykel* endast om körkortshavaren har fyllt 21 år.

När det gäller övningskörning bör det i 4 kap. 2 § första stycket 2 anges att den som övningskör med *lätt två- eller trehjulig motorcykel* (eller med snöskoter eller terränghjulning) ska ha uppnått en ålder av 15 år och 9 månader medan det i första stycket 7 b bör anges att den som övningskör med *tung trehjulig motorcykel* som huvudregel ska ha uppnått en ålder av 20 år.

Det bör anmärkas att de föreslagna anpassningarna inte innebär några materiella förändringar av bestämmelserna.

Slutligen föreslås ett par redaktionella ändringar i fråga om körkortsbehörighet C och C1. I nuvarande lydelse av 2 kap. 5 § körkortslagen anges att körkort med beteckningen C ger behörighet att köra tung lastbil och personbil med totalvikt över 3,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådana bilar. I den lydelse som träder i kraft den 19 januari 2013 anges inte längre att gränsvärdet 3,5 ton avser personbilens totalvikt. Ändringen är oavsiktlig och bör korrigeras. I fråga om körkortsbehörighet C1 föreslås ordet ”en” mellan ”med” och ”totalvikt” tas bort för en mer enhetlig utformning av paragrafen.

Örebro tingsrätt har ifrågasatt om inte, utöver ”lätt motorcykel”, begreppet ”tung motorcykel” borde inarbetas i 2 kap. 5 § körkortslagen.

Som ”tunga” betecknas motorcyklar vars prestanda i något avseende överskrider de gränser som gäller för lätta motorcyklar. Behörighet A omfattar visserligen tunga två- och trehjuliga motorcyklar, liksom behörighet A2 omfattar vissa tunga tvåhjuliga motorcyklar. Båda behörigheterna omfattar emellertid därutöver lätta motorcyklar (dock inte fyrhjuliga). Det finns därför inget behov av begreppet ”tung motorcykel” i 2 kap. 5 § körkortslagen.

Beträffande förslaget från *McRF* m.fl. om att låta behörighet B omfatta skoter med en slagvolym på upp till 125 kubikcentimeter avvisade regeringen detta senast i prop. 2011/12:25 (se avsnitt 5.2.4 i den propositionen). Regeringens uppfattning i frågan är oförändrad.

6.4 Ändrade övergångsbestämmelser till lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen

6.4.1 Femårsförnyelse av äldre körkort

Regeringens förslag: Femårsförnyelse av ett körkort med behörighet C, CE, D eller DE ska ske första gången vid det ordinarie förnyelse-tillfälle som enligt äldre föreskrifter skulle ha infallit närmast efter den 18 januari 2013, men senast den 19 januari 2023. Körkortet ska dock förnyas när körkortshavaren fyller 45 år om detta inträffar innan körkortet ska förnyas enligt första meningen. Om behörigheten C, CE, D eller DE har förlängts före den 19 januari 2013 ska körkortet i stället för vad som anges i första meningen förnyas när giltighetstiden för behörigheten löper ut.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Framför inga synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 3 kap. 12 § körkortslagen gäller körkortsbehörigheterna C, CE, D eller DE tills det att körkortshavaren fyller 45 år och därefter för perioder om högst tio år, om körkortshavaren har visat att de medicinska kraven för att ha sådan behörighet är uppfyllda.

I enlighet med det tredje körkortsdirektivet ändras reglerna i körkortslagen om förnyelse av körkort med högre behörigheter och förlängning av behörigheterna från och med den 19 januari 2013. I 3 kap. 12 § i dess lydelse från och med den 19 januari 2013 föreskrivs sålunda: ”Behörigheten C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE fortsätter att gälla efter förnyelse av körkortet enligt 14 § andra stycket endast om körkortshavaren i samband med ansökan om förnyelse har visat att de medicinska kraven för att ha sådan behörighet är uppfyllda.” I 3 kap. 14 § andra stycket föreskrivs från och med den 19 januari 2013 att ett körkort med behörigheten C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE ska förnyas vart femte år från det att det har utfärdats.

De nya reglerna gäller såväl för körkort som utfärdats före som efter den 19 januari 2013. För äldre körkort gäller dock en särskild övergångsreglering som innebär att den första femårsförnyelsen och förlängningen av högre behörigheter ska äga rum inom viss tid från att de nya reglerna träder i kraft. I punkten 3 av övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488) anges således att för ett körkort med behörighet C, CE, D eller DE ska femårsförnyelse ske första gången vid det ordinarie förnyelsetillfälle som enligt äldre föreskrifter skulle ha infallit närmast efter den 18 januari 2013, dock senast den 19 januari 2023.

Övergångsregeln syftar förenklat till att ett äldre körkorts tioåriga giltighetstid ska få löpa ut innan den nya ordningen med femårsförnyelse börjar tillämpas på det. Regeln tar emellertid inte tillräcklig hänsyn till att körkortsförnyelse och förlängning av högre behörigheter enligt den ordning som gäller fram till den 19 januari 2013 inte är tidsmässigt samordnade medan de enligt den ordning som gäller därefter ska sammanfalla i tiden. I övergången mellan regelverken kan följden i vissa fall bli

att intervallet mellan prövningarna av att de medicinska kraven för att ha högre behörigheter vida kommer att överstiga de tio år som för närvarande föreskrivs. I det extrema fallet skulle intervallet mellan de medicinska prövningarna kunna bli uppemot tjugo år. Det motsatta fallet kan också komma att inträffa, nämligen att körkortshavaren med kort mellanrum tvingas genomgå två medicinska prövningar för att få behålla sina högre behörigheter.

Övergångsregeln behöver därför kompletteras. Om körkortshavaren fyller 45 år före det första ordinarie förnysetillfället (alternativt före den 19 januari 2023) bör den första femårsförnyelsen i stället göras vid denna tidpunkt. Det motsvarar den tidpunkt då den första förlängningen av de högre behörigheterna skulle ha skett enligt de föreskrifter som gäller fram till den 19 januari 2013.

Om körkortshavaren har fyllt 45 år före den 19 januari 2013 kommer de högre behörigheterna att ha förlängts minst en gång enligt 3 kap. 12 § körkortslagen i dess nuvarande lydelse. Den första femårsförnyelsen (och medicinska prövningen av att de medicinska kraven är uppfyllda) bör i sådant fall inte behöva ske förrän när giltigheten av de högre behörigheterna löper ut, dvs. tio år efter det att de senast förlängdes.

För det fall att körkortshavaren är yngre än 45 år och inte heller kommer att fylla 45 år före det första ordinarie förnysetillfället som infaller enligt äldre föreskrifter (alternativt före den 19 januari 2023) är övergångsregeln i dess beslutade lydelse ändamålsenlig.

Regeringen föreslår att punkten 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488) kompletteras i enlighet med det ovanstående. Sålunda bör bestämmelserna om första femårsförnyelse ges följande utformning: ”Ett körkort med behörighet C, CE, D eller DE ska förnyas första gången enligt 3 kap. 14 § andra stycket vid det ordinarie förnysetillfälle som enligt äldre föreskrifter skulle ha infallit närmast efter den 18 januari 2013, men senast den 19 januari 2023. Körkortet ska dock förnyas när körkortshavaren fyller 45 år om detta inträffar innan körkortet ska förnyas enligt första meningen. Om behörigheten C, CE, D eller DE har förlängts före den 19 januari 2013 ska körkortet i stället för vad som anges i första meningen förnyas när giltighetstiden för behörigheten löper ut.”

En nackdel med den föreslagna ändringen är att ett körkort som förnyats enligt 3 kap. 14 § i dess äldre lydelse strax före den 19 januari 2013 i vissa fall kan komma att behöva förnyas igen en kort tid efter detta datum. Det är dock en olägenhet som redan är förutsedd i det nya systemet. Så kan ske i de fall ett körkort med högre behörigheter förnyas mellan två ordinarie femårsförnyelser utan att någon medicinsk prövning sker. Även i sådana fall kan körkortets giltighetstid bli kortvarig (jfr prop. 2011/12:25 avsnitt 6.3.1).

6.4.2 Behörighet A1 som förvärvats före den 19 januari 2013

Regeringens förslag: För körkortsbehörighet A1 som har förvärvats före den 19 januari 2013 ska, i fråga om två- och fyrhjuliga motorcyklar, inte tillämpas någon begränsning till sådan motorcykel vars

motor har ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Framför inga synpunkter i sak. *Transportstyrelsen* föreslår emellertid en annan utformning av övergångsbestämmelserna.

Skälen för regeringens förslag: Enligt p. 3 i övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen gäller äldre föreskrifter för körkortshavare som förvärvat sin behörighet före den 19 januari 2013. Det innebär att den som förvärvat behörigheten A1 före detta datum har rätt att köra lätt motorcykel. De ändringar av definitionen av lätt motorcykel som föreslagits i avsnitt 5.1.1 medför emellertid att två- och fyrhjuliga motorcyklar vars motor har ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som överstiger 0,1 kilowatt/kilogram kommer att klassificeras som tung motorcykel. För att undvika att behörigheten inskränks för dem som förvärvat sin behörighet före den 19 januari 2013 och inrättat sig efter de då gällande reglerna bör en särregel införas.

Regeringen föreslår en ny punkt i övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488) av följande lydelse: ”För körkortsbehörighet A1 som har förvärvats före den 19 januari 2013 tillämpas inte den begränsning som följer av 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner till två- eller fyrhjulig motorcykel vars motor har ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram.”

6.4.3 Körkort med gemenskapskoder

Regeringens förslag: Vid förnyelse, utbyte eller ersättande av körkort med gemenskapskod 74, 75, 76 eller 77 som utfärdats före den 19 januari 2013 ska Transportstyrelsen tillhandahålla ett körkort med behörighet C1, D1, C1E respektive D1E. Efter återkallelse av ett sådant körkort ska i stället det nya körkort som utfärdas ge behörighet C1, D1, C1E respektive D1E.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Framför inga synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Före den 19 januari 2013 finns inte körkort med behörigheten C1, D1, C1E eller D1E i Sverige. Vid utbyte eller ersättning av körkort förses fram till detta datum innehavare av sådana EES-körkort med ett svenskt körkort med behörigheten C, D, CE eller DE och gemenskapskoden 74, 75, 76 respektive 77. Gemenskapskoden begränsar behörigheten till sådana fordon som omfattas av behörigheten C1, D1, C1E respektive D1E.

Efter den 19 januari 2013 saknas anledning såväl att utfärda körkort med gemenskapskod 74–77 som att behålla sådana i systemet. Dessa körkort bör i stället fasa ut genom att bytas ut mot körkort med behörighet C1, D1, C1E respektive D1E. Eftersom ett körkort med gemenskapskod ger samma behörighet att köra motorfordon som körkort med behörighet C1, D1, C1E respektive D1E behöver inte något nytt körkort

utfärdas. Utbyte bör i stället ske genom att Transportstyrelsen vid förnyelse av körkortet tillhandahåller ett körkort med motsvarande behörighet C1, D1, C1E eller D1E. Detsamma bör gälla för det fall ett EES-körkort med gemenskapskod byts ut mot eller ersätts med ett svenskt körkort.

Om körkort återkallas innan förnyelse aktualiseras bör ett nytt körkort med behörighet C1, D1, C1E eller D1E, i stället för med motsvarande gemenskapskod, utfärdas.

6.5 Övriga frågor

6.5.1 Ersättande av utländskt körkort

Regeringens förslag: Det förtydligas att kraven enligt 6 kap. 7 § fjärde stycket körkortslagen i fråga om körkortshavarens personliga och medicinska lämplighet vid utbyte av ett körkort som utfärdats i Schweiz eller Japan mot ett svenskt även gäller när ett sådant körkort ska ersättas.

Det förtydligas även att vad som anges i 6 kap. 8 § körkortslagen om att 3 kap. 10 § samma lag är tillämplig vid beslut om utbyte av ett utländskt körkort även gäller vid beslut om att ersätta ett sådant körkort.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Framför inga synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Genom en lagändring som träder i kraft den 19 januari 2013 har det i 6 kap. 7 § första stycket körkortslagen gjorts ett förtydligande om att den som har ett körkort utfärdat i en stat inom EES eller i Schweiz eller Japan inte bara har rätt att byta ut sitt körkort utan även att få det ersatt med ett svenskt i händelse av förlust av det utländska körkortet. Jfr art. 11.5 i direktivet. Rätten gäller i båda fallen under förutsättning att körkortshavaren är permanent bosatt i Sverige.

I sista stycket nämnda paragraf anges i fråga om körkort som är utfärdat i Schweiz eller Japan att det får bytas ut endast om körkortshavaren uppfyller de personliga och medicinska krav som anges i 3 kap. 2 §. Bestämmelsen bör kompletteras så att det framgår att samma krav ställs då ett sådant körkort har gått förlorat och behöver ersättas med ett svenskt körkort.

I 6 kap. 8 § körkortslagen föreskrivs att bestämmelserna i 3 kap. 10 §, om villkor för innehav av körkort, gäller vid beslut om utbyte av ett utländskt körkort. Detsamma bör även gälla vid beslut om att ersätta ett sådant körkort med ett svenskt.

6.5.2 Körning utan alkohol inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde

Regeringens förslag: Den som har B-körkort med villkor om alkohol ska ges möjlighet att inom garage-, verkstads- eller bensinstationsom-

råde köra moped, personbil, lastbil och buss, med eller utan släpfordon, utan godkänt alkolås. Sådan körning förutsätter särskilt medgivande av Transportstyrelsen.

Transportstyrelsens förslag: Överensstämmer huvudsakligen med regeringens förslag. Styrelsens förslag till lagtext innehåller dock inget krav på B-körkort, ej heller några begränsningar i fråga om vilka körkortspliktiga fordon som får framföras.

Remissinstanserna: Framför inga synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Enligt 2 kap. 11 § första stycket körkortslagen får den som har ett körkort med behörigheten B köra personbil oavsett totalvikt samt lastbil och buss, med eller utan släpfordon men utan last eller passagerare inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde. Enligt andra stycket får, om ett särskilt medgivande lämnats, den som har fått ett körkort med behörigheten B återkallat, köra mopeder och fordon som anges i första stycket med de begränsningar som anges där. Ett medgivande får lämnas för högst tre år.

Den som har körkort med villkor om alkolås får endast köra körkortspliktiga fordon utrustade med godkänt alkolås (se 5 kap. 22 § första stycket 2 körkortslagen). Något undantag för körning inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde föreskrivs inte. Transportstyrelsen har påtalat att detta medför problem för den som i sin tjänst behöver kunna köra kunders fordon inom t.ex. ett verkstadsområde, eftersom dessa fordon inte har ett godkänt alkolås installerat. Styrelsen har därför föreslagit att det ska införas en möjlighet att lämna särskilt medgivande för körkortshavare med sådant villkor att köra körkortspliktiga fordon utan godkänt alkolås inom ett begränsat område, i likhet med vad som redan gäller när en förare har fått sitt körkort återkallat.

Vid sådant särskilt medgivande som redan nu kan meddelas definieras det aktuella området i ord och bild i beslutet. Det särskilda medgivandet med denna områdesbeskrivning måste medföras vid färd för att styrka behörigheten att köra fordon utan godkänt alkolås. Mot den bakgrunden bedömer Transportstyrelsen att någon ökad risk från trafiksäkerhets-synpunkt inte bör uppkomma om möjligheten utsträcks till den som har körkort med villkor om alkolås. Antalet ansökningar om särskilt medgivande enligt 2 kap. 11 § andra stycket är i dag mycket litet och styrelsen väntar sig ett mycket begränsat antal ansökningar om medgivande även enligt det förslag som styrelsen nu lämnar. Ett medgivande kan dock ha stor betydelse för den enskilde körkortshavaren.

Regeringen instämmer i att det finns skäl att införa en möjlighet för den som har körkort med villkor om alkolås att på vissa villkor köra fordon som kräver förarbehörighet inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde, även om fordonet inte är utrustat med godkänt alkolås. I likhet med Transportstyrelsen anser regeringen att denna undantagsmöjlighet inte bör gälla generellt utan att den bör kräva ett särskilt medgivande – på samma sätt som redan gäller för den vars körkort har återkallats. Regeringen anser dock att det i lagtexten bör förtydligas att undantagsmöjligheten inte gäller körkortspliktiga fordon generellt utan endast dem som anges i 2 kap. 11 § andra stycket: personbil oavsett totalvikt, lastbil och buss, med eller utan släpfordon, samt moped. Det bör också

anges vara en förutsättning att körkortshavaren har ett B-körkort med villkor om alkoholås; den som endast har körkort med behörigheten AM, A1, A2 eller A med villkor om alkoholås bör inte genom ett särskilt medgivande enligt denna bestämmelse kunna ges rätt att köra fyrhjuliga fordon som annars inte omfattas av behörigheten, jfr andra stycket nämnda paragraf.

Transportstyrelsen har föreslagit att ett medgivande ska kunna lämnas för en period om tre år även om villkorstiden som längst kan uppgå till två år. Körkortet kan nämligen återkallas för mindre allvarliga trafikbrott under villkorstiden. Efter spärrtiden utfärdas utan ansökan ett nytt körkort med villkor om alkoholås och villkorstiden förlängs då med en tid som motsvarar spärrtiden. Förslaget bör i denna del innebära att nytt medgivande i regel inte behöver begäras. Regeringen ansluter sig till Transportstyrelsens förslag. Det bör dock anmärkas att medgivandet inte kan återopas under den tid körkortet är återkallat. Det finns däremot inget hinder för att Transportstyrelsen under tiden medger körning enligt 11 § andra stycket.

Förslaget föranleder även en mindre ändring i 7 kap. 2 § körkortslagen.

6.5.3 Provnings och godkännande av en viss typ av alkoholås

Regeringens förslag: ”Teknisk provning” av en viss typ av alkoholås ska benämnas ”teknisk provning”. Sådan provning ska vara en förutsättning för godkännande av alkoholåstypen.

Transportstyrelsens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Swedac* tillstyrker förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Innan en viss typ av alkoholås får användas ska den enligt 5 kap. 26 § körkortslagen genomgå en teknisk provning som får utföras endast av godkända provorgan. Detta är en testning för verifiering av att alkoholåstypen klarar gällande tekniska krav. Transportstyrelsen har föreslagit att kravet på teknisk ”provning” av alkoholåset ändras till ett krav på teknisk ”provning”, i överensstämmelse med terminologin i bestämmelserna om teknisk tjänst och om nationellt typgodkännande i fordonsförordningen (2009:211). Ändringen innebär också ett förtydligande av att det är fråga om en annan typ av bedömning än den provning av en ansökan om godkännande som görs av Transportstyrelsen enligt 5 kap. 27 § körkortslagen.

Den typ av alkoholås som används av förare som innehar körkort med villkor om alkoholås ska enligt gällande rätt inte bara ha genomgått teknisk provning. Enligt 5 kap. 27 § körkortslagen ska den också vara godkänd av Transportstyrelsen. Styrelsen har emellertid föreslagit att den tekniska provning som föreskrivs i 26 § ska vara en förutsättning inte bara för *användningen* av alkoholåset utan även för dess *godkännande*, eftersom verifieringen av överensstämmelse med föreskriven standard och andra tekniska krav bör ingå som underlag vid Transportstyrelsens provning. Transportstyrelsen har anfört att den med bestämmelsernas nuvarande lydelse visserligen kan kontrollera att en viss typ av alkoholås har godkänts

av ett provorgan, innan respektive leverantör av alkoholås ansluts till den digitala rapporteringen av uppgifter från alkoholåset till vägtrafikregistret. Den föreslagna ändringen innebär dock att det redan vid godkännandet kan säkerställas att en viss typ av alkoholås uppfyller samtliga föreskrivna krav. Genom att resultatet av den tekniska provningen omfattas av Transportstyrelsens prövning av om alkoholåstypen ska godkännas, kommer den sökande att kunna meddelas ett överklagbart beslut även i denna del.

Regeringen, som instämmer i Transportstyrelsens bedömning, anser att de föreslagna ändringarna bör genomföras.

7 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 19 januari 2013.

Transportstyrelsens förslag: Ändringarna i 2 kap. 11 § och 5 kap. 26 § föreslås träda i kraft så snart som möjligt.

Förslaget i promemorian: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Framför inga synpunkter i denna del.

Skälen för regeringens förslag: Flertalet lagförslag utgör ändringar i beslutade bestämmelser i körkortslagen (1998:488) och bör träda i kraft vid samma tidpunkt som dessa skulle ha trätt i kraft, den 19 januari 2013. Övriga ändringar har i huvudsak sådant samband med ovannämnda ändringar att de bör träda i kraft samtidigt. Detsamma gäller de ändringar i fråga om innehav och godkännande av alkoholås som föreslås.

8 Konsekvenser

8.1 Allmänt

De förslag som lämnas i denna lagrådsremiss syftar huvudsakligen till att komplettera och korrigera det ändrade regelverk som införs genom lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen när det gäller prövningen av att körkortshavare med högre behörigheter uppfyller de medicinska krav som gäller för sådana behörigheter. Detta syfte kan inte uppnås på annat sätt än genom författningsändringar. Förslagen berör Transportstyrelsen, Sveriges Domstolar och enskilda körkortshavare eller de företag de är anställda hos.

Förslagen bör träda i kraft samtidigt som övriga beslutade ändringar till genomförande av det tredje körkortsdirektivet, den 19 januari 2013.

8.2 Vissa fall av körkortsutfärdande efter återkallelse och slopad femårsförnyelse vid körkortsinnehav med villkor om alkohol

Regeringen har i avsnitt 6.1.2 föreslagit bestämmelser som syftar till att bevara kontinuiteten i de medicinska kontroller som en innehavare av högre behörigheter ska genomgå. Förslagen går ut på att ett körkort med högre behörigheter som utfärdas efter återkallelse i vissa fall ska förnyas första gången som om körkortet inte hade återkallats. Sker utfärdande först efter den tidpunkt då det återkallade körkortet skulle ha förnyats, måste sökanden i stället genomgå en medicinsk prövning med godkänt resultat för att återfå de högre behörigheterna.

De föreslagna bestämmelserna medför att den medicinska prövningen tidigareläggs för förare som får nytt körkort utfärdat i dessa fall, i förhållande till om förslagen inte genomförs. Det kan för dessa körkortshavare leda till ett ökat antal medicinska prövningar under deras aktiva tid som förare. Förslagen bedöms innebära en viss ökning av *Transportstyrelsens* administrativa kostnader. För *Sveriges Domstolar* bedöms förslagen innebära en mindre ökning av antalet mål då det införs en rätt att överklaga beslut om att utfärda körkort utan de högre behörigheter som det återkallade körkortet gav.

För de *enskilda körkortshavarna* innebär förslagen att de måste genomgå en medicinsk kontroll i en ny situation (när det nya körkortet utfärdas efter den tidpunkt då det återkallade körkortet skulle ha förnyats). Detta medför kostnader (för körkortshavarna alternativt deras arbetsgivare) för läkarintyg eller annat underlag för den medicinska prövningen och sannolikt även för avgift för handläggningen hos *Transportstyrelsen*.

Det bör noteras att förslagen inte innebär ett ökat antal medicinska prövningar i förhållande till om de aktuella förarnas körkort inte hade återkallats. Syftet är ju att säkerställa att körkortshavarens medicinska lämplighet prövas med samma regelbundenhet oavsett om körkortet återkallas eller inte.

I avsnitt 6.2 föreslås bl.a. att femårsförnyelse inte ska tillämpas på körkort om innehavet är förenat med villkor om alkohol. Förslagen leder till färre körkortsförnyelser och medicinska prövningar. Detta innebär en besparing för såväl *Transportstyrelsen* och *Sveriges Domstolar* som för *körkortshavarna*.

Sammantaget innebär förslagen ovan enligt regeringens bedömning en marginell förändring av kostnaderna för *Transportstyrelsen* och *Sveriges Domstolar*. I den mån kostnader uppkommer bedöms de kunna tas inom ram. *Sveriges Domstolar* delar regeringens bedömning men framhåller att ett flertal mindre resurskrävande reformer sammantagna kan medföra att ett resurstillskott är nödvändigt.

8.3 Ändrad övergångsregel om femårsförnyelse

I avsnitt 6.4.1 föreslås en komplettering av övergångsregeln att femårsförnyelse för körkort med högre behörigheter som utfärdats före den 19

januari 2013 ska börja tillämpas när den första tioårsförnyelsen skulle ha ägt rum enligt äldre regler. Om körkortshavaren dessförinnan fyller 45 år ska femårsförnyelse börja tillämpas vid den tidpunkten i stället. Har körkortshavaren redan fyllt 45 år före den 19 januari 2013 och har de högre behörigheterna följaktligen förlängts vid minst ett tillfälle aktualiseras femårsförnyelse först när giltighetstiden för de högre behörigheterna löper ut enligt de regler som gäller i dag. Förslaget innebär alltså att begynnelse-tidpunkten för femårsförnyelsen differentieras, i syfte att undvika att intervallet mellan de medicinska prövningarna blir alltför långt eller kort i förhållande till vad som gäller efter den 19 januari 2013. Totalt sett väntas inte ändringen få några konsekvenser för antalet förnyelser och medicinska prövningar.

8.4 Körning utan alkohol inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde

I avsnitt 6.5.2 föreslås en möjlighet att besluta om särskilt medgivande att under villkorstid få köra fordon utan godkänt alkohol inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde. Syftet är att ge t.ex. anställda vid bilverkstad som behöver kunna framföra kunders fordon inom sådant område, men vars körkortsinnehav är förenat med villkor om alkohol, möjlighet att arbeta under villkorstiden.

Förslaget berör ett mycket begränsat antal körkortshavare men har stor betydelse för dessa. Om möjligheten till särskilt medgivande införs kommer sådana körkortshavare i större utsträckning att kunna behålla sin anställning, till fördel för både dem och deras arbetsgivare.

Förslaget bedöms inte medföra någon nämnvärd merkostnad för enskilda körkortshavare. Det bedöms vidare innebära så få ärenden per år att någon ökad kostnad inte uppkommer för *Transportstyrelsen* eller *Sveriges Domstolar*.

I stället för att införa en möjlighet till särskilt medgivande att inom begränsat område köra fordon utan godkänt alkohol skulle det kunna införas en generell sådan rätt för den som har körkort med villkor om alkohol (jfr 2 kap. 11 § första stycket körkortslagen). Ett sådant generellt undantag skulle dock innebära en mer omfattande rätt än som är nödvändig för att uppnå syftet med förslaget och medföra en ökad trafiksäkerhetsrisk. *Transportstyrelsen* skulle visserligen i så fall inte behöva meddela ett särskilt beslut vilket skulle vara en fördel för den enskilde och för styrelsen men värdet härav får anses vara klart mindre än trafiksäkerhetsvärdet av kravet på särskilt medgivande.

8.5 Provning och godkännande av en viss typ av alkohol

I avsnitt 6.5.3 föreslås att en viss typ av alkohol ska ha genomgått en testning av att de tekniska kraven är uppfyllda som en förutsättning för godkännande av alkoholen. Syftet med förslaget är att det redan vid godkännandet ska säkerställas att en viss typ av alkohol uppfyller samtliga

föreskrivna krav och att den sökande meddelas ett överklagbart beslut i denna del.

Regeringen föreslår också att den testning som ska genomföras benämns provning och inte prövning för att tydliggöra att det är fråga om en praktisk testning och inte en bedömning i administrativt avseende.

Förslagen bedöms säkra en korrekt bedömning av de alkolås som ska användas. Förslaget om att teknisk provning med godkänt resultat ska ingå i förutsättningarna för godkännande innebär dock också att sökanden kan drabbas av onödiga kostnader för testning av alkolåset om ansökan om godkännande av alkolås avslås på grund av andra brister i ansökan. Regeringen bedömer emellertid att det ofta ligger i leverantörens eget intresse att ha genomfört testning av alkolåset innan ansökan om godkännande lämnas in, så att verksamheten kan starta så snart som möjligt efter godkännande.

Förslagen bedöms inte påverka arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor för *den som ansöker om godkännande av alkolås*.

8.6 Övriga förslag

Övriga förslag bedöms inte medföra några ekonomiska eller andra konsekvenser av betydelse för myndigheter, företag eller enskilda.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i körkortslagen (1998:488)

2 kap.

11 §

Paragrafens *andra stycke* har omarbetats redaktionellt.

Paragrafen har tillförts ett nytt *tredje stycke* som ger körkortshavare vars körkortsinnehav är förenat med villkor om alkoholås, i stället för att körkortet återkallats, möjlighet att framföra moped, personbil (oavsett vikt), lastbil eller buss samt släpfordon även om dragfordonet inte är utrustat med godkänt alkoholås. Denna dispensmöjlighet förutsätter att körkortshavaren har lägst behörighet B och att fordonet eller fordonen körs inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde och utan last eller passagerare. Vidare krävs att Transportstyrelsen har lämnat ett särskilt medgivande till sådan körning. Förutsättningarna motsvarar vad som redan gäller enligt andra stycket för den som fått ett körkort med behörighet B återkallat.

I likhet med vad som gäller för den vars B-körkort återkallats omfattar dispensmöjligheten för den vars körkortsinnehav är förenat med villkor om alkoholås även moped klass II.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.5.2.

3 kap.

14 b §

Paragrafen är ny. *Första stycket första meningen* innebär att i det fall ett körkort med någon av de högre behörigheterna C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE återkallats enligt 5 kap. 3 § 2, 3 eller 4 och ogiltighetstiden bestämts till högst ett år, ska det körkort som därefter utfärdas förnyas första gången vid den tidpunkt då det återkallade körkortet skulle ha förnyats, i stället för som annars fem år efter utfärdandet. Regeln är endast tillämplig om körkortet utfärdades före utgången av den giltighetstid som angavs på det återkallade körkortet. Om körkortet utfärdas vid eller efter utgången av giltighetstiden gäller i stället enligt 5 kap. 14 § andra stycket andra meningen att körkortet endast får omfatta en högre behörighet om den sökande visar att de medicinska kraven för att inneha aktuell behörighet är uppfyllda.

Enligt *andra meningen* ska körkortet efter den första förnyelsen förnyas vart femte år från förnyelsen och inte vart femte år räknat från det att körkortet utfärdades, vilket annars hade följt av 14 §.

Andra stycket motsvarar i huvudsak 6 kap. 7 b § körkortslagen i dess lydelse enligt lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (jfr prop. 2011/12:25 s. 159). Även för denna förnyelsesituation har emellertid införts en kompletterande bestämmelse om att körkortet efter den första förnyelsen ska förnyas vart femte år från förnyelsen.

I *tredje stycket* har förtydligats att vid förnyelse enligt denna paragraf, som ju sker i stället för förnyelse enligt 14 § andra stycket, tillämpas bestämmelsen om förlängd giltighet av högre behörigheter (12 §) och bestämmelsen om förutsättningarna för femårsförnyelse av körkort (14 a § första stycket) på motsvarande sätt.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.1.2 och 6.1.3.

14 c §

Paragrafen är ny. Den innehåller ett undantag från bestämmelserna om förnyelse av körkort med högre behörigheter i 14 § andra stycket och 14 b § andra stycket för det fall att innehavet av körkortet är förenat med villkor om alkoholås. Undantaget medför för det första att ett körkort som utfärdats i Sverige inte ska förnyas fem år efter utfärdandet om körkortet är förenat med villkor om alkoholås. Undantaget medför för det andra att ett svenskt körkort, som lämnats i utbyte mot ett annat EES-körkort varvid körkortsinnehavet har förenats med villkor om alkoholås, inte ska förnyas vid den tidpunkt då EES-körkortets giltighetstid skulle ha löpt ut.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.2.

5 kap.

14 §

I *första stycket* har införts en hänvisning till de alternativa ålderskrav för utfärdande av körkort som ställs i 3 kap. 1 a §.

I en ny *andra mening i andra stycket* har införts en skärpningsregel för vissa fall av utfärdande av körkort efter att ett körkort återkallats med stöd av 5 kap. 3 § 2, 3 eller 4 med en ogiltighetstid om högst ett år. Om körkortet omfattar någon av de högre behörigheterna C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE krävs att den sökande visar att de medicinska kraven för att inneha aktuell behörighet är uppfyllda för att det körkort som utfärdas ska omfatta behörigheten. Regelns tillämpning förutsätter att körkortet utfärdas samtidigt med eller efter utgången av den giltighetstid som angavs på det återkallade körkortet. I annat fall gäller i stället bestämmelsen i 3 kap. 14 b § första stycket.

Paragrafen har även bearbetats redaktionellt i några avseenden. Den har kommenterats i avsnitt 6.1.2.

26 §

Ordet ”prövning” har bytts ut mot ”provning”. Terminologin stämmer därmed överens med den som används i bl.a. bestämmelserna om teknisk tjänst respektive nationellt typgodkännande i 1 kap. 4 § och 3 kap. 9 a § fordonsförordningen (2009:211). Ändringen förtydligar också att det är fråga om en annan typ av bedömning än den prövning som sker efter ansökan om godkännande av Transportstyrelsen enligt 5 kap. 27 § körkortslagen.

Enligt paragrafen har hittills gällt att teknisk provning av att alkoholstypen uppfyller standardiserade krav är ett krav för att den ska få användas i verksamheten med alkoholås efter rattfylleri. Det anges nu i stället att provningen är en förutsättning för att alkoholstypen ska godkännas enligt 27 §. Därigenom blir ett underkännande av alkoholstypen på grund av att den inte uppfyller de tekniska kraven också möjligt att överklaga

till allmän förvaltningsdomstol enligt bestämmelserna om överklagande i 8 kap. körkortslagen.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.5.3.

6 kap.

8 §

I paragrafen har ”beslut om utbyte av körkort” kompletterats med ”beslut om ersättande” av körkort. Ändringen görs för att åstadkomma överensstämmelse med 6 kap. 7 § första stycket i dess lydelse enligt lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen där det görs skillnad mellan att byta ut och att ersätta utländskt körkort. Därutöver har en redaktionell ändring gjorts.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.5.1.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner

2 §

Definitionerna av lätt och tung motorcykel samt lätt släpfordon har ändrats för att möjliggöra användning i körkortslagen. Ändringarna av definitionerna har således sin grund i avgränsningen mellan de körkortskategorier som anges i det tredje körkortsdirektivet.

När det gäller lätt motorcykel har definitionen delats upp mellan å ena sidan två- och fyrhjuliga motorcyklar och å andra sidan trehjuliga motorcyklar. I fråga om två- och fyrhjuliga motorcyklar avses med lätt motorcykel för det första en motorcykel som drivs av förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram. För det andra avses en motorcykel med annan motor än förbränningsmotor som har en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram. Det nya i förhållande till den tidigare definitionen är kravet på förhållandet mellan nettoeffekt och tjänstevikt.

När det gäller trehjuliga motorcyklar avses med lätt motorcykel i stället en motorcykel med en nettoeffekt av högst 15 kilowatt. För dessa motorcyklar ställs alltså inget krav på viss största slagvolym eller visst förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt. Vidare har gränsvärdet för nettoeffekten höjts från tidigare 11 kilowatt till 15 kilowatt.

Den ändrade definitionen av tung motorcykel är en följd av ändringen av definitionen av lätt motorcykel. En tung motorcykel är liksom tidigare en motorcykel vars prestanda i något avseende överstiger en lätt motorcykels. Det betyder för två- och trehjuliga motorcyklars del en motorcykel vars motor har en slagvolym som överstiger 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt som överstiger 11 kilowatt eller ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som överstiger 0,1 kilowatt/kilogram. För trehjuliga motorcyklars del avses en motorcykel med en nettoeffekt som överstiger 15 kilowatt.

Med lätt släpfordon avses dels ett släpfordon med en totalvikt av högst 750 kilogram, dels ett släpfordon med en totalvikt över 750 kilogram under förutsättning att dragfordonets och släpfordonets sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton. Den nu gällande begränsningen att släpfordonets totalvikt inte får överstiga dragfordonets tjänstevikt om släpfordonets totalvikt samtidigt överstiger 750 kg har tagits bort i den nya definitionen.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 5.1.1 och 5.1.2.

9.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488)

2 kap.

5 §

Ändringarna i utformningen av paragrafen vad gäller behörighet A1, A2 och B är en anpassning till de ändringar av definitionerna av lätt motorcykel och lätt släpfordon som föreslås i lagen om vägtrafikdefinitioner. Behörighet A1 anges sålunda omfatta lätt två- eller trehjulig motorcykel. Begränsningen till lätt två- eller trehjulig motorcykel följer av att fyrehjulig motorcykel omfattas av definitionen av lätt motorcykel samtidigt som det krävs körkort med behörighet B för att framföra sådan motorcykel.

Den ändrade gränsdragningen mellan lätt och tung motorcykel föranleder ingen ändring av formuleringen av behörighet A2 vad avser tvåhjulig motorcykel. Den typ av tvåhjulig motorcykel som omfattas av behörighet A2 är definitionsmässigt en lättare typ av tung motorcykel. Däremot kan begreppet lätt motorcykel användas i fråga om den typ av trehjulig motorcykel som behörighet A2 omfattar.

När det gäller behörighet B anges att ett lätt släpfordon får kopplas till sådan dragbil som omfattas av behörigheten. De viktbegränsningar som angavs i paragrafen i lydelsen enligt lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen återfinns i stället i definitionen av lätt släpfordon i lagen om vägtrafikdefinitioner.

Ytterligare ett par redaktionella ändringar har gjorts. I fråga om behörighet C1 har ordet ”en” mellan ”med” och ”totalvikt” tagits bort. I fråga om behörighet C1 har orden ”med totalvikt” lagts till mellan ”personbil” och ”över”.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.3.

6 §

I paragrafen anges att behörigheterna A och B ger rätt att köra tung *trehjulig motorcykel* under de förutsättningar som anges i paragrafen. Ändringen är en anpassning till den nya definitionen av tung motorcykel i lagen om vägtrafikdefinitioner.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.3.

4 kap.

2 §

I *första stycket punkten 2* anges att den som övningskör ska ha uppnått en ålder av 15 år och 9 månader för körning med snöskoter eller terränghjulning eller med lätt två- eller trehjulig motorcykel. I *punkten 7 b)* anges att den som övningskör ska ha uppnått en ålder av 20 år för körning med tung trehjulig motorcykel. Ändringarna i utformningen av paragrafen är en anpassning till de ändringar av definitionerna av lätt motorcykel och lätt släpfordon som föreslås i lagen om vägtrafikdefinitioner. I *punkten 8 a)* har en redaktionell ändring gjorts.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.3.

6 kap.

7 §

I *tredje stycket* har gjorts en redaktionell ändring. I *fjärde stycket* har gjorts ett tillägg om att de personliga och medicinska krav som gäller för utbyte av ett körkort som är utfärdat i Schweiz eller Japan även gäller när ett sådant körkort förstörts eller kommit bort och behöver ersättas med ett svenskt körkort. Ändringen görs för att åstadkomma överensstämmelse med första stycket i dess lydelse enligt lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen där det görs skillnad mellan att byta ut och att ersätta utländskt körkort.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.5.1.

7 kap.

2 §

Ändringen i *första stycket första punkten* är en anpassning till att det har införts ett nytt tredje stycke i 2 kap. 11 § angående möjligheten att med Transportstyrelsens särskilda medgivande under löpande villkorstid köra vissa fordon inom ett begränsat område utan alkoholås.

8 kap.

1 §

Tillägget i *första stycket andra punkten* innebär att även ett beslut om att efter återkallelse av ett körkort med behörighet C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE utfärda ett nytt körkort utan sådan behörighet får överklagas. Ett sådant beslut får enligt 5 kap. 14 § andra stycket fattas när ett körkort återkallats med stöd av 3 § 2, 3 eller 4 samma kapitel och ogiltighetstiden bestämts till högst ett år. *Andra stycket* har bearbetats redaktionellt.

Paragrafen har kommenterats i avsnitt 6.1.2.

Övergångsbestämmelserna

Punkten 3 tredje meningen har flyttats över till en ny *punkt 4* och kompletterats med särskilda bestämmelser för vissa fall. Körkort med behörighet C, CE, D eller DE ska således som huvudregel förnyas första

gången enligt 3 kap. 14 § andra stycket vid det ordinarie förnysetillfälle som enligt äldre föreskrifter skulle ha infallit närmast efter den 18 januari 2013, men senast den 19 januari 2023. Körkortet ska dock förnyas när körkortshavaren fyller 45 år om så sker innan körkortet ska förnyas enligt huvudregeln. Om behörigheten C, CE, D eller DE har förlängts före den 19 januari 2013 ska körkortet förnyas när giltighetstiden för behörigheten löper ut i stället för enligt huvudregeln.

En ny *punkt 5* har införts. Bestämmelsen anger att om behörighet att köra lätt motorcykel (A1) har förvärvats före den 19 januari 2013 tillämpas inte den inskränkning av behörigheten A1 till (två- eller fyrhjulig) motorcykel med motor vars förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram som den nya definitionen av lätt motorcykel medför.

De tidigare *punkterna 4* och *5* betecknas nu *6* och *7*, varvid punkten *6* har förtydligats något. *Punkten 7* har bearbetats redaktionellt. I en ny *punkt 8* regleras vad som ska gälla vid förnyelse, utfärdande i vissa fall, utbyte och ersättande av körkort som före den 19 januari 2013 utfärdats med gemenskapskoderna 74–77. Vid förnyelse av körkort med en sådan kod ska Transportstyrelsen tillhandahålla ett körkort med behörighet C1, D1, C1E respektive D1E i stället för ett nytt körkort med gemenskapskod. Detsamma gäller vid utfärdande av körkort efter återkallelse av ett körkort med sådan gemenskapskod liksom då ett EES-körkort med sådan gemenskapskod byts ut mot eller ersätts med ett svenskt körkort.

Övergångsbestämmelserna har kommenterats i avsnitt 6.4.

Sammanfattning av promemorian Några körkortsfrågor (N2012/2177/TE)

I promemorian föreslås vissa ändringar i körkortslagen (1998:488), lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner och körkortsförordningen (1998:980). Förslag lämnas också till ändringar i lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen, lagen (2011:1583) om ändring i lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens och förordningen (2011:10) om ändring i militärtrafikförordningen (2009:212). Förslagen är huvudsakligen föranledda av att det redan innan lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen träder i kraft har framkommit skäl att göra vissa kompletteringar av och ändringar i de uppräknade författningarna.

De viktigaste förslagen kompletterar eller justerar regler om när körkort med högre behörigheter (C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE) ska förnyas för att tillse att körkortshavarens medicinska lämplighet att köra fordon som kräver dessa behörigheter blir föremål för regelbunden kontroll. Bland annat föreslås bestämmelser om hur kontinuiteten i sådana kontroller ska säkerställas när körkort utfärdas efter återkallelse i vissa fall.

Det föreslås vidare ändringar av definitionerna av lätt och tung motorcykel samt lätt släpfordon i lagen om vägtrafikdefinitioner så att dessa även fortsättningsvis kan användas i körkortslagen.

Det föreslås även bl.a. en ändring i övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen i fråga om när förnyelse vart femte år av körkort med högre behörigheter ska börja tillämpas för körkort som utfärdats före den 19 januari 2013. Vidare föreslås två nya övergångsbestämmelser till denna lag gällande dels omfattningen av behörighet A1 som förvärvats före den 19 januari 2013, dels konvertering av lastbils- och busskörkort med inskränkt behörighet (gemenskapskod 74–77) till körkort med behörighet C1, D1, C1E respektive D1E. Det föreslås slutligen vissa ändringar av huvudsakligen redaktionell karaktär.

Samtliga författningsförslag föreslås träda i kraft den 19 januari 2013.

Förslag till lag om ändring i körkortslagen (1998:488)

Härigenom föreskrivs i fråga om körkortslagen (1998:488)
dels att rubriken närmast före 3 kap. 8 § ska utgå,
dels att 5 kap. 14 § och 6 kap. 8 § ska ha följande lydelse,
dels att det i lagen ska införas en ny paragraf, 3 kap. 14 b §, av följande lydelse samt närmast före 5 kap. 25 a § en ny rubrik med lydelsen ”Kontroll av alkohol”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.

14 b §

Trots 3 kap. 14 § andra stycket ska ett körkort med behörigheten C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE som har utfärdats efter återkallelse enligt 5 kap. 14 § andra stycket förnyas första gången vid utgången av den giltighetstid som angavs på det återkallade körkortet, om utfärdandet skedde före utgången av denna giltighetstid.

Trots 3 kap. 14 § andra stycket ska ett körkort med behörigheten C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE som har lämnats i utbyte mot eller ersatt ett körkort som har utfärdats i en stat inom EES förnyas första gången vid utgången av den giltighetstid som angavs på ursprungskörkortet, om utbytet eller ersättningen skedde före utgången av denna giltighetstid. Vad nu har sagts gäller dock inte vid utbyte som avses i 5 kap. 21 § andra stycket.

Efter förnyelse enligt första eller andra stycket ska körkortet förnyas vart femte år.

5 kap.14 §¹

Efter återkallelse får nytt körkort utfärdas endast om sökanden har körkortstillstånd, har avlagt godkänt förarprov och även i övrigt uppfyller kraven i 3 kap. 1 § om inte annat sägs i andra stycket, 15 eller 15 a §.

Har tiden för körkortets ogiltighet efter återkallelse med stöd av 3 § 2–4 bestämts till högst ett år får nytt körkort utan ytterligare prövning utfärdas efter ansökan. *Har tiden för körkortets ogiltighet efter återkallelse med stöd av 3 § 1, 5–6 bestämts till högst ett år, eller om körkortet återkallats med stöd av 3 § 7–8, får nytt körkort utfärdas efter ansökan om sökanden har körkortstillstånd.*

Efter återkallelse får nytt körkort utfärdas endast om sökanden har körkortstillstånd, har avlagt godkänt förarprov och även i övrigt uppfyller kraven i 3 kap. 1 § *eller, i fråga om ålderskravet, 1 a § om inte annat sägs i andra stycket, tredje stycket, 15 eller 15 a §.*

Har tiden för körkortets ogiltighet efter återkallelse med stöd av 3 § 2–4 bestämts till högst ett år får nytt körkort utan ytterligare prövning utfärdas efter ansökan. *Om körkortet omfattade någon av behörigheterna C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE och utfärdandet sker vid eller efter utgången av den giltighetstid som angavs på det återkallade körkortet, får det nya körkortet endast ge sådan behörighet om den sökande i samband med ansökan har visat att de medicinska kraven för att ha behörigheten är uppfyllda.*

Har tiden för körkortets ogiltighet efter återkallelse med stöd av 3 § 1, 5 eller 6 bestämts till högst ett år, eller om körkortet återkallats med stöd av 3 § 7 eller 8, får nytt körkort utfärdas efter ansökan om sökanden har körkortstillstånd.

6 kap.

8 §

Vid beslut om utbyte av ett utländskt körkort gäller bestämmelserna i 3 kap. 10 §.

Vid beslut om utbyte *eller ersättande* av ett utländskt körkort gäller bestämmelserna i 3 kap. 10 §.

Denna lag träder i kraft den 19 januari 2013.

¹ Senaste lydelse 2010:1914.

Förslag till lag om ändring i lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner

Bilaga 2

Härigenom föreskrivs att 2 § lagen (2001:559) om vägtrafikdefinitioner ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

2 §¹

Beteckning	Betydelse
Lätt lastbil	En lastbil med en totalvikt av högst 3,5 ton.
Lätt motorcykel	1. En motorcykel <i>som drivs av förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter och en nettoeffekt av högst 11 kilowatt.</i> 2. En motorcykel <i>med annan motor än förbränningsmotor som har en nettoeffekt av högst 11 kilowatt.</i>
Lätt släpfordon	1. Ett släpfordon med en totalvikt av högst 750 kilogram. 2. Ett släpfordon med en totalvikt över 750 kilogram under förutsättning <i>att denna inte överstiger dragfordonets tjänstevikt och att dragfordonets och släpfordonets sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.</i>
Lätt terrängvagn	En terrängvagn vars tjänstevikt är högst 2 ton.
Tung lastbil	En lastbil med en totalvikt över 3,5 ton.
Tung motorcykel	<i>En motorcykel vars motor har en slagvolym som överstiger 125 kubikcentimeter eller en nettoeffekt som överstiger 11 kilowatt.</i>
Tung terrängvagn	En terrängvagn med en tjänstevikt över 2 ton.
Tungt släpfordon	Ett annat släpfordon än ett lätt släpfordon.

¹ Senaste lydelse 2011:913.

2 §	
Beteckning	Betydelse
Lätt lastbil	En lastbil med en totalvikt av högst 3,5 ton.
Lätt motorcykel	1. En motorcykel på två eller fyra hjul <i>a) som drivs av förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram.</i> <i>b) med annan motor än förbränningsmotor som har en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram.</i> 2. En motorcykel på tre hjul med en nettoeffekt av högst 15 kilowatt.
Lätt släpfordon	1. Ett släpfordon med en totalvikt av högst 750 kilogram. 2. Ett släpfordon med en totalvikt över 750 kilogram under förutsättning att dragfordonets och släpfordonets sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.
Lätt terrängvagn	En terrängvagn vars tjänstevikt är högst 2 ton.
Tung lastbil	En lastbil med en totalvikt över 3,5 ton.
Tung motorcykel	1. En motorcykel på två eller fyra hjul vars motor har en slagvolym som överstiger 125 kubikcentimeter, en nettoeffekt som överstiger 11 kilowatt eller ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som överstiger 0,1 kilowatt/kilogram. 2. En motorcykel på tre hjul med en nettoeffekt som överstiger 15 kilowatt.
Tung terrängvagn	En terrängvagn med en tjänstevikt över 2 ton.
Tungt släpfordon	Ett annat släpfordon än ett lätt

släpfordon.

Bilaga 2

Denna lag träder i kraft den 19 januari 2013.

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1580) om ändring i körkortslagen (1998:488)

Härigenom föreskrivs i fråga om körkortslagen (1998:488)

dels att 6 kap. 7 b § i dess lydelse enligt lagen (2011:1580) om ändring i nämnda lag ska utgå,

dels att 2 kap. 5 och 6 §§, 3 kap. 14 §, 4 kap. 2 §, 6 kap. 7 § samt 8 kap. 1 § i stället för deras lydelse enligt lagen (2011:1580) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,

dels att punkterna 3–5 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse,

dels att det i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2011:1580) om ändring i nämnda lag ska införas tre nya punkter, 6–8, av följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2011:1580

2 kap.

5 §¹

Körkortsbehörighet enligt 1 § anges i körkort med följande beteckningar.

Beteckning	Körkortsbehörighet
AM	moped klass I
A1	<p><i>1. tvåhjulig motorcykel</i></p> <p><i>a) som drivs av förbränningsmotor med en slagvolym om högst 125 kubikcentimeter och en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram, eller</i></p> <p><i>b) med annan motor än förbränningsmotor som har en nettoeffekt av högst 11 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram.</i></p> <p><i>2. trehjulig motorcykel med en nettoeffekt av högst 15 kilowatt.</i></p>
A2	<p><i>1. tvåhjulig motorcykel som har en nettoeffekt av högst 35 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,2 kilowatt/kilogram och som, om fordonets originalutförande har ändrats, har sitt ursprung i ett fordon med högst den dubbla effekten.</i></p> <p><i>2. trehjulig motorcykel som omfattas av behörighet A1.</i></p>

¹ Senaste lydelse 2009:189.

- A två- och trehjulig motorcykel oavsett slagvolym, effekt och förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt. Bilaga 2
- B 1. personbil med totalvikt av högst 3,5 ton och lätt lastbil samt enbart ett släpfordon som är kopplat till sådan bil om
a) *släpfordonets totalvikt inte överstiger 750 kilogram, eller*
b) *bilens och släpfordonets sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.*
2. terrängvagn
3. motorredskap klass I
4. trehjulig motorcykel
5. fyrehjulig motorcykel
- BE bil som omfattas av behörighet B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil, om släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.
- C1 tung lastbil med en totalvikt av högst 7,5 ton och personbil med totalvikt över 3,5 ton men inte 7,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
- C1E bil som omfattas av behörighet C1 eller B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil om bilens och släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 12 ton.
- C tung lastbil och personbil över 3,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
- CE bil som omfattas av behörighet C samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan bil.
- D1 buss som är försedd med högst 16 sittplatser utöver förarplatsen och vars längd inte överskrider åtta meter samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan buss.
- D1E buss som omfattas av behörighet D1 samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan buss.
- D buss oavsett antal sittplatser och längd samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan buss.

DE buss som omfattas av behörighet D samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan buss.

Föreslagen lydelse

2 kap.

5 §

Körkortsbehörighet enligt 1 § anges i körkort med följande beteckningar.

Beteckning	Körkortsbehörighet
AM	moped klass I
A1	<i>lätt två- eller trehjulig motorcykel</i>
A2	1. tvåhjulig motorcykel som har en nettoeffekt av högst 35 kilowatt och ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,2 kilowatt/kilogram och som, om fordonets originalutförande har ändrats, har sitt ursprung i ett fordon med högst den dubbla effekten. 2. <i>lätt trehjulig motorcykel</i>
A	två- och trehjulig motorcykel oavsett slagvolym, effekt och förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt.
B	1. personbil med totalvikt av högst 3,5 ton och lätt lastbil samt enbart ett <i>lätt</i> släpfordon som är kopplat till sådan bil 2. terrängvagn 3. motorredskap klass I 4. trehjulig motorcykel 5. fyrehjulig motorcykel
BE	bil som omfattas av behörighet B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil, om släpfordonens sammanlagda totalvikt inte överstiger 3,5 ton.
C1	tung lastbil med totalvikt av högst 7,5 ton och personbil med totalvikt över 3,5 men inte 7,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
C1E	bil som omfattas av behörighet C1 eller B och ett eller flera släpfordon som är kopplade till sådan bil om bilens och släpfordonens sammanlagda totalvikt

- C tung lastbil och personbil *med totalvikt* över 3,5 ton samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan bil.
- CE bil som omfattas av behörighet C samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan bil.
- D1 buss som är försedd med högst 16 sittplatser utöver förarplatsen och vars längd inte överskrider åtta meter samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan buss.
- D1E buss som omfattas av behörighet D1 samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan buss.
- D buss oavsett antal sittplatser och längd samt enbart ett lätt släpfordon som är kopplat till sådan buss.
- DE buss som omfattas av behörighet D samt ett eller flera släpfordon, oavsett vikt, som är kopplade till sådan buss.

Lydelse enligt SFS 2011:1580

Föreslagen lydelse

6 §

Behörigheterna A och B ger rätt att köra trehjulig motorcykel *med en högre nettoeffekt än 15 kilowatt* endast om körkortshavaren har fyllt 21 år.

Behörigheterna A och B ger rätt att köra *tung* trehjulig motorcykel endast om körkortshavaren har fyllt 21 år.

3 kap.

14 §

Ett körkort med behörigheten AM, A1, A2, A, B eller BE ska förnyas inom tio år efter det att det har utfärdats eller senast förnyats.

Ett körkort med behörigheten C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE ska förnyas vart femte år från det att det har utfärdats.

Körkortet ska också förnyas om det har förstörts eller kommit bort eller om någon uppgift i det har ändrats.

Vad som föreskrivs i andra stycket gäller inte om innehavet av körkortet är förenat med villkor om alkoholås.

4 kap.**2 §²**

Den som övningskör ska, om annat inte följer av 3 §, ha uppnått en ålder av

1. 14 år och 9 månader för körning med moped,
2. 15 år och 9 månader för körning med snöskoter eller terränghjulning eller med *fordon som kräver behörighet A1*,
3. 16 år för körning med personbil utan släpfordon,
4. 17 år och 6 månader för körning med
 - a) fordon som kräver behörighet A2,
 - b) andra fordon som kräver behörighet B än sådana som avses i 3 eller 7 b, eller
 - c) fordon som kräver utökad behörighet B,
5. 18 år för körning med fordon som kräver behörighet BE, C1 eller C1E,
6. 19 år och 6 månader för körning med sådan tvåhjulig motorcykel som kräver behörighet A, under förutsättning att körkortshavaren har haft körkort med behörigheten A2 under minst ett år och sex månader,
7. 20 år för körning med
 - a) fordon som kräver behörighet C, CE, D1 eller D1E, eller
 - b) trehjulig motorcykel *med en högre nettoeffekt än 15 kilowatt*, och
 - b) *tung* trehjulig motorcykel,
8. 23 år för körning med
 - a) fordon som kräver behörighet D eller DE,
 - b) sådan tvåhjulig motorcykel som kräver behörighet A, om körkortshavaren inte har haft körkort med behörigheten A2 under minst ett år och sex månader.

Den som övningskör för behörighet B ska vid sådan övningskörning som avses i 5 § 4 någon gång under de senaste fem åren ha genomgått en introduktionsutbildning.

6 kap.**7 §**

Ett utländskt körkort som är utfärdat i en stat inom EES, Schweiz eller Japan och som gäller i Sverige ska efter ansökan bytas ut mot ett likvärdigt svenskt körkort, om innehavaren är permanent bosatt i Sverige. Om körkortet förstörts eller kommit bort ska beslut i fråga om att ersätta körkortet grundas på tillgängliga uppgifter.

Om ansökan avser utbyte vid utgången av den giltighetstid som är angiven på körkortet av ett körkort som är utfärdat i en stat inom EES, får utbyte ske även om körkortshavaren sedan minst sex månader studerar här.

Om ansökan avser utbyte vid utgången av den giltighetstid som är angiven på körkortet av ett körkort som är utfärdat i en stat inom EES och som omfattar någon av behörigheterna C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D

² Senaste lydelse 2010:799.

eller DE, får utbyteskörkortet endast ge sådan behörighet om körkortshavaren i samband med ansökan har visat att de medicinska kraven för att ha sådan behörighet är uppfyllda.

Ett körkort som är utfärdat i Schweiz eller Japan får bytas ut endast om körkortshavaren uppfyller de personliga och medicinska krav som anges i 3 kap. 2 §.

Ett körkort som är utfärdat i Schweiz eller Japan får bytas ut *eller ersättas* endast om körkortshavaren uppfyller de personliga och medicinska krav som anges i 3 kap. 2 §.

8 kap.

1 §³

Följande beslut får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol:

1. beslut enligt 7 kap. 2 § första och andra styckena, om inte annat följer av 2 §,

2. beslut att inte utfärda körkort med stöd av 3 kap. 1 § första stycket 2,

2. beslut

a) att inte utfärda körkort med stöd av 3 kap. 1 § första stycket 2,

b) att utfärda körkort utan behörighet C1, C1E, C, CE, D1, D1E, D eller DE enligt 5 kap. 14 § andra stycket andra meningen

3. beslut att inte bevilja tillstånd enligt 4 kap. 9 § att bedriva introduktionsutbildning eller riskutbildning, och

4. beslut enligt 4 kap. 10 § att återkalla tillstånd att bedriva introduktionsutbildning eller riskutbildning.

Ett föreläggande om att ge in läkarintyg eller bevis om godkänt förarprov får överklagas endast tillsammans med det beslut varigenom ärendet avgörs.

1. Denna lag träder i kraft den 1 februari 2012 i fråga om 4 kap. 8 §, 5 kap. 25 a, 27 och 28 §§ samt 10 kap. 2 § och i övrigt den 19 januari 2013.

2. Bestämmelsen i 7 kap. 2 § första stycket 9 i sin nya lydelse tillämpas dock för tid från och med den 1 februari 2012.

3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för en förarbehörighet som har förvärvats före den 19 januari 2013. För ett körkort som utfärdats före detta datum ska dock 3 kap. 12, 14 och 14 a §§, 7 kap. 2 § första stycket 4 och 8 kap. 2 § tillämpas i sina nya lydelse från och med den 19 januari 2013. *Ett körkort med behörighet C, CE, D eller DE ska därvid förnyas första gången enligt 3 kap. 14 § andra*

3. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för en förarbehörighet som har förvärvats före den 19 januari 2013. För ett körkort som utfärdats före detta datum ska dock 3 kap. 12, 14 och 14 a §§, 7 kap. 2 § första stycket 4 och 8 kap. 2 § tillämpas i sina nya lydelse från och med den 19 januari 2013.

³ Senaste lydelse 2009:1352.

stycket vid det ordinarie förnyelsestillfälle som enligt äldre föreskrifter skulle ha infallit närmast efter den 18 januari 2013, dock senast den 19 januari 2023.

4. Trots ålderskraven i 3 kap. 1 § får körkort med behörigheten A, C, CE, D eller DE utfärdas till den som tidigare innehaft ett körkort med motsvarande behörighet, om det tidigare körkortet utfärdats före den 19 januari 2013. Därvid ska 2 kap. 6 § tillämpas i sin äldre lydelse.

5. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för godkännande som handledare som har meddelats före den 1 februari 2012.

4. Ett körkort med behörighet C, CE, D eller DE ska förnyas första gången enligt 3 kap. 14 § andra stycket vid det ordinarie förnyelsestillfälle som enligt äldre föreskrifter skulle ha infallit närmast efter den 18 januari 2013, men senast den 19 januari 2023. Körkortet ska dock förnyas när körkortshavaren fyller 45 år om detta inträffar innan körkortet ska förnyas enligt första meningen. Om behörigheten C, CE, D eller DE har förlängts före den 19 januari 2013 ska körkortet i stället för vad som anges i första meningen förnyas när giltighetstiden för behörigheten löper ut.

5. För körkortsbehörighet A1 som har förvärvats före den 19 januari 2013 tillämpas inte någon begränsning till sådan motorcykel vars motor har ett förhållande mellan nettoeffekt och tjänstevikt som inte överstiger 0,1 kilowatt/kilogram.

6. Trots ålderskraven i 3 kap. 1 § får körkort med behörigheten A, C, CE, D eller DE utfärdas till den som tidigare innehaft ett körkort med motsvarande behörighet, om det tidigare körkortet utfärdats före den 19 januari 2013. Därvid ska 2 kap. 6 § tillämpas i sin äldre lydelse.

7. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för godkännande som handledare som har meddelats före den 1 februari 2012.

8. Vid förnyelse, utbyte eller ersättande av körkort med gemenskapskod 74, 75, 76 eller 77 som utfärdats före den 19 januari 2013 ska Transportstyrelsen i stället tillhandahålla ett körkort med behörighet C1, D1, C1E respektive

DIE. Detsamma gäller vid utfärdande av körkort efter återkallelse av ett körkort med sådan gemenskapskod.

Bilaga 2

Förslag till lag om ändring i lagen (2011:1583) om ändring i lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 5 och 7 §§ lagen (2007:1157) om yrkesförarkompetens i stället för deras lydelse enligt lagen (2011:1583) om ändring i nämnda lag ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2011:1583

Föreslagen lydelse

3 kap.

5 §¹

En förare som förvärvat ett yrkeskompetensbevis för grundläggande kompetens genom grundutbildning enligt 4 kap. 1 § för fordon som kräver körkortsbehörigheten D eller DE får från och med 21 års ålder utföra persontransporter med sådana fordon.

Om den grundutbildning som anges i första stycket ägt rum inom gymnasieskolan eller *motsvarande utbildning*, får persontransporter med sådana fordon utföras av föraren från och med 20 års ålder. Sådana transporter får dock utföras av föraren från och med 18 års ålder, om fordonet

- körs utan passagerare, eller
- används för persontransporter i linjetrafik, där linjens längd inte överstiger 50 kilometer.

Om den grundutbildning som anges i första stycket ägt rum inom gymnasieskolan eller *kommunal vuxenutbildning*, får persontransporter med sådana fordon utföras av föraren från och med 20 års ålder. Sådana transporter får dock utföras av föraren från och med 18 års ålder, om fordonet

- körs utan passagerare, eller
- används för persontransporter i linjetrafik, där linjens längd inte överstiger 50 kilometer.

7 §²

En förare som förvärvat ett yrkeskompetensbevis för grundläggande kompetens genom grundutbildning för fordon som kräver körkortsbehörigheten D1 eller D1E får från och med 21 års ålder utföra persontransporter med sådana fordon.

Om den grundutbildning som anges i första stycket har skett enligt 4 kap. 1 § och ägt rum inom gymnasieskolan eller *motsvarande utbildning*, får persontransporter med sådana fordon utföras av föraren från och med 18 års ålder.

Om den grundutbildning som anges i första stycket har skett enligt 4 kap. 1 § och ägt rum inom gymnasieskolan eller *kommunal vuxenutbildning*, får persontransporter med sådana fordon utföras av föraren från och med 18 års ålder.

¹ Senaste lydelse 2010:487.

² Tidigare 7 § upphävd genom 2010:487.

Sammanfattning av Transportstyrelsens framställan om ändring i körkortslagen (1998:488) och körkortsförordningen (1998:980) – i nu aktuella delar (TSV 2012-1292)

Särskilt medgivande att köra fordon utan alkolås inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde utan alkolås

Enligt 5 kap. 22 § första stycket 2 körkortslagen får den som har villkor om alkolås endast köra körkortspliktiga fordon utrustade med godkänt alkolås. Bestämmelsen torde innebära att fordonet ska vara utrustat med godkänt alkolås även vid sådan körning inom garage-, verkstads- eller bensinstationsområde med personbil, lastbil, buss och släpfordon som anges i 2 kap. 11 § första stycket samma lag. Det innebär ett stort problem för den som behöver kunna köra kunders fordon inom t.ex. ett verkstadsområde, eftersom dessa fordon inte har ett godkänt alkolås installerat. Transportstyrelsen anser inte att det ska införas ett generellt undantag från kravet på godkänt alkolås inom sådant område i dessa situationer. Däremot föreslås att det införs en möjlighet att lämna särskilt medgivande till den som har körkort med villkor om alkolås att få köra fordon utan godkänt alkolås inom garage, verkstads- eller bensinstationsområde. För att den som erhållit särskilt medgivande inte ska behöva ansöka om nytt sådant medgivande under villkorstiden föreslås att medgivande kan lämnas för en period om tre år.

Förslaget föranleder dels ett tillägg i 2 kap. 11 § körkortslagen, dels att styrelsens bemyndigande i 7 kap. 2 § första stycket 1 samma lag utökas.

Godkännande av en viss typ av alkolås

Den typ av alkolås som används i det permanenta systemet med alkolås ska enligt 5 kap. 27 § körkortslagen vara godkänd av Transportstyrelsen. Den testning som anges i 26 § samma kapitel bör dock vara ett krav inte bara för användningen av alkolåset utan även ett krav för godkännande, eftersom verifieringen av överensstämmelse med föreskriven standard och andra tekniska krav bör ingå som underlag vid Transportstyrelsens prövning. Transportstyrelsen föreslår att en viss typ av alkolås ska ha genomgått en teknisk prövning innan styrelsen prövar frågan om godkännande av alkolåset. Förslaget syftar bl.a. till att den som inte tillåts leverera ett alkolås på grund av resultatet av sådan testning, ska kunna meddela detta i ett överklagbart beslut istället för att endast nekas teknisk anslutning för rapportering till vägtrafikregistret.

Förtydligande avseende teknisk prövning av alkolås

Innan en viss typ av alkolås får användas ska den enligt 5 kap. 26 § körkortslagen genomgå teknisk prövning som får utföras endast av godkända provorgan. Transportstyrelsen föreslår att kravet på teknisk prövning av alkolåset ändras till ett krav på teknisk prövning – i likhet med begreppsanvändningen i bestämmelserna om teknisk tjänst enligt 1 kap.

Bilaga 3

4 § och om nationellt tygodkännande enligt 3 kap. 9 a § fordonsförordningen (2009:211). Ändringen innebär att det förtydligas att det är fråga om en annan typ av bedömning än den prövning som sker efter ansökan om godkännande av Transportstyrelsen enligt 5 kap. 27 § körkortslagen.

Lagförslaget i Transportstyrelsens framställan om ändring i körkortslagen (1998:488) och körkortsförordningen (1998:980) – i nu aktuella delar (TSV 2012-1292)

Förslag till lag om ändring i körkortslagen (1998:488)

Härigenom föreskrivs att körkortslagen (1998:488) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

11 §

Inom garage- verkstads- eller bensinstationsområde får den som har ett körkort med behörigheten B köra personbil oavsett totalvikt samt lastbil och buss, med eller utan släpfordon men utan last eller passagerare.

Om ett särskilt medgivande lämnats får den som har fått ett körkort med behörigheten B återkallat, med de begränsningar som anges i första stycket, köra fordon som anges där samt mopeder. Ett medgivande får lämnas för högst tre år.

Inom garage- verkstads- eller bensinstationsområde får den som har ett körkort med behörigheten B köra personbil oavsett totalvikt samt lastbil och buss, med eller utan släpfordon men utan last eller passagerare.

Om ett särskilt medgivande lämnats får den som har fått ett körkort med behörigheten B återkallat, med de begränsningar som anges i första stycket, köra fordon som anges där samt mopeder. Ett medgivande får lämnas för högst tre år.

Om ett särskilt medgivande lämnats får den som har körkort med villkor om alkoholås köra körkortspliktigt fordon som inte är utrustat med godkänt alkoholås. Vid sådant medgivande gäller de begränsningar som anges i första stycket. Ett medgivande får lämnas för högst 3 år.

5 kap.

26 §

Innan en viss typ av alkoholås får användas ska den genomgå teknisk prövning. Den tekniska prövningen får utföras endast av godkända provorgan. Provorgan ska godkännas genom ackreditering

Innan en viss typ av alkoholås får godkännas ska den genomgå teknisk *provning*. Den tekniska prövningen får utföras endast av godkända provorgan. Provorgan ska godkännas genom ackreditering

enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 och lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll eller motsvarande förfarande.

enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 765/2008 av den 9 juli 2008 om krav för ackreditering och marknads kontroll i samband med saluföring av produkter och upphävande av förordning (EEG) nr 339/93 och lagen (2011:791) om ackreditering och teknisk kontroll eller motsvarande förfarande.

7 kap.

2 §

Transportstyrelsen prövar ärenden om

1. medgivande enligt 2 kap. 11 § andra stycket,
2. förlängd giltighet enligt 3 kap. 12 §,
3. godkännande av handledare,
4. förhandsbesked,
5. villkor för innehav av körkortstillstånd och körkort,
6. körkortstillstånd,
7. körkortsingripande,
8. giltighet eller utbyte av ett utländskt körkort, och
9. godkännande av alkoholås och återkallelse av godkännandet enligt 5 kap. 27 §.

Transportstyrelsen prövar också ärenden enligt

1. 3 kap. 3 §,
2. 3 kap. 13 § första stycket 1 och 5 samt andra stycket, och
3. 3 kap. 16 § 1.

Transportstyrelsen prövar frågor om utfärdande av körkort.

Transportstyrelsen prövar ärenden om

1. medgivande enligt 2 kap. 11 § andra *och tredje* stycket,
2. förlängd giltighet enligt 3 kap. 12 §,
3. godkännande av handledare,
4. förhandsbesked,
5. villkor för innehav av körkortstillstånd och körkort,
6. körkortstillstånd,
7. körkortsingripande,
8. giltighet eller utbyte av ett utländskt körkort, och
9. godkännande av alkoholås och återkallelse av godkännandet enligt 5 kap. 27 §.

Transportstyrelsen prövar också ärenden enligt

1. 3 kap. 3 §,
2. 3 kap. 13 § första stycket 1 och 5 samt andra stycket, och
3. 3 kap. 16 § 1.

Transportstyrelsen prövar frågor om utfärdande av körkort.

Denna lag träder i kraft den xx xxx xxxx.

Förteckning över remissinstanser avseende promemorian Några körkortsfrågor samt Transportstyrelsens framställan om vissa ändringar i körkortslagen (1998:488) och körkortsförordningen (1998:980)

Riksdagens ombudsmän (JO), Hovrätten för Västra Sverige, Kammarrätten i Sundsvall, Örebro tingsrätt, Förvaltningsrätten i Umeå, Domstolsverket, Åklagarmyndigheten, Rikspolisstyrelsen, Datainspektionen, Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Socialstyrelsen, Statens folkhälsoinstitut, Statens skolverk, Statens skolinspektion, Trafikverket, Transportstyrelsen, Statens väg- och transportforskningsinstitut, Regelrådet, Alkolås i Skandinavien AB, Dräger Safety Sverige AB, Malux AB, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL), Cykel Motor och Sportfackhandlarna, Cykel- och Sporthandlarnas Riksförbund (CSR), Moped- och Motorcykelbranschens Riksförbund (McRF), Motorförarnas helnykterhetsförbund (MHF), Motormännens riksförbund (M), Nationalföreningen för Trafiksäkerhetens Främjande (NTF), Seko, Svenska Bussbranschens riksförbund (BR), Svenska Transportarbetarförbundet (Transport), Sveriges MotorCyklister (SMC), Svenska Taxiförbundet, Sveriges Trafikskolors Riksförbund (STR), Sveriges Åkeriföretag (SÅ), Swedac, Trafikmedicinskt centrum vid Karolinska universitetssjukhuset, Trafikutbildarnas Riksorganisation, Transportgruppen, Umeå universitetssjukhus, Bussarbetsgivarna.